

Нова Думка

ISSN 0351-3181

БРОЈ
ЧИСЛО 192

GODINA
ПОК XLV

2/2016

ВЕЛЬКОНОЦНИ КОНЦЕРТ КУД „ЯКИМ ГАРДИ“ ПЕТРОВЦИ

Тогорочни концерт КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох отримани на Вельку ноц, 27. марца у петровским ДOME культури з нагоди 185. рочніци приселеня Руснацох до Петровцох и Горватскей, 180. рочніци од снованя парохії у Петровцох и 45. рочніци виданя часопису «Нова Думка»

У преполней сали патрачох наступели шицки секції того Дружтва, од наймладших по найстарших аматерох зоз дугорочним искуством, а так исто медзи німа и нови танцоше котрим то бул и перши наступ на сцени Дома культури у Петровцох .

У богатим змисту двогодиного концерту пошвеченому нашому найвекшому церковному швету Велькей ноци наступел хор, оркестер, танечни и вокални солисти.

Зоз „Христос воскрес!“ шицких присутних привитал председатель Дружтва Желько Костелник и шицким пожадал шешлїву и благословену Вельку ноц як и вельконоцни швета, же би их препровадзели у щесцу, здравю, радосци и любви.

Концерт розпочал зоз хлопску шпивацку групу котра ше на початку представела зоз двома рускима пїснями, а потим зоз *Рускими танцями* предлужела виводзацка група танцошох наших вредних аматерох, пооблеканих до руских пасових сукньох зоз баршонями на глави. На сцени заблїщали младосц и краса попровадзени зоз аплаузом вирней публики, а дзепосдни ше здогадовали на свою младосц и танец котри и вони танцовали.

Же концерт пошвечени таким вельким рочніцом то зме чули, а медзи нами ище една рочніца барз значна, а то 50 роки шпиваня нашей рускей пїснї котру того року означе наш Петровчань, вокални солиста и член КУД-а „Яким Гарди“ Михайло Голик, котри зоз Мишом Гришук Гайдук одшпивал пїсню *Пекар*, котру одшпивал и пред 50 роками. Же ше пїсня и далей пестус потвердзел нам и Габриел Гарди, котри одшпивал пїсню *Шицких любим*.

Дзєцинска шпивацка група

Програму предлужели наша наймладши аматере и то танєчна група котра одтанцовала танец зоз калапом. Радосц Велькей ноци указала и дзєцинска шпивацка група зоз пїснями *Танцошка*, *Родзени дзень* и *Жабки* зоз свою диригенткиню Аню Гришук Гайдук. Наймладша група уж несцерпезлїво чекала же би наступела зоз *Дзєцинским пастирским танцями* и указала своєю схопносци пред своїма родичами, родзину и пайташами, а їх труд публика наградела зоз вельким аплаузом.

Ювилантови того концеру Мижови Голиковому придружела ше и Аня Гришук Гайдук, та у дуету одшпивали пїснї *Уцихнї шерцо* и *Придз пред сушеда*.

Виводзацка група танцошох програму предлужела у руских пасових сукньох зоз венчиком руских народних танцох *Ей млінару, млінару*. Же би ше танцоше преблєкли до другого облєчива, ускочел хор зоз двома пїснями. Красу хлопского шпиваня и пєстованя рускей пїснї публика знала оцєнїц кєди треба и заклєпкац вредним аматером зоз дугим искуством шпиваня.

Мижови Голиковому, як нашому юви-

лантови, пошвечена єдна велька часц програми, та ше представел зоз двома пїснями *Рада би я жену мац* и *Вечар майови*. Дочарац гласи Закарпат'я, Прикарпат'я и Буковини постарли ше танцоше зоз танцом *Опришки Олекси Довбуша* – *Джеджика*. Мижо Голик знова вишол на сцену и подзєковал своєї вирней публики котра го вше потриме у його шпиваню и представел ше зоз двома пїснями *Грайце, гудаци, грайце* и *Оженєл би я ше*.

Же би ше вешелє предлужело представел ше танєчни ансамбл зоз *Русинским пастирским танцями* приншенима зоз Горніци дзе наша дїдове були пастире. През цали танец публика не бановала своєю дланї, а тому допринєсол и оркестер КУД-а „Яким Гарди“ зоз котрим руководзи Звонко Еделински и хореограф шицких танцох Звонко Костелник. Концерт закончени зоз хлопску шпивацку групу зоз котру танцоше и шицки присутни у ДOME культури ведно одшпивали *На многая и благая літа*. На тот красни способ и по наступни концерт учашніки ше одпитали од своєї вирней публики.

Звонко Костелник, проф.

Хлопска шпивацка група

Руски народни танци

BROJ
ЧИСЛО 192GODINA
ПОК 2016.
XLV**“NOVU DUMKU”**

Izdavač: Savez Rusina RH

http://www.savezrusina.hr
savezrusina@gmail.com
novadumka@gmail.com

Facebook: Savez Rusina RH Vukovar

Za nakladnika: Dubravka Rašljanin

Uredništvo: Vukovar,

Vijeća Europe 93

Tel. / faks: 032 428–342

IBAN HR1623400091110057465

Tisak: Tiskara Soldo, Vukovar

Naklada: 800 primjeraka

“НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русинох РГ

http://www.savezrusina.hr
savezrusina@gmail.com
novadumka@gmail.com

Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar

Za издавача: Дубравка Рашлянин

Редакција: Вуковар, Ради Європи 93

Тел. / факс: 032 428–342

ИБАН HR1623400091110057465

Друкує: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 800 прикладніки

Tiskano–Друковане
4 / 2016Cijena 10 Kuna
Цена 10 КуниРукopиси се не враћају.
Објављени прилози се honorирају.Рукopиси ше не враћаю.
Обявени прилоги ше гонорую.**IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ**

Вельконошци концерт КУД „Яким Гарди“ Петровци - Звонко Костелник	2
90 роки театралног живота у Петровцох - Томислав Рац	12
У Вуковаре отримана промоција кніжки Миколи Папа Страданс Руснацох у Отечественей войны 1991. - Вера Павлович	
Дні культури Руснацох и Українцох Приморско-горанскей жупанії - Владимир Провчи	18
Премьера драми Дюри Папгаргая «Два карти за Єрусалим» у Петровцох - Вера Павлович	20
Госцованс петровских аматерох у Загребе - Вера Павлович	35
48. Драмски мемориал Петра Ризничя Дядї у Руским Керестуре - Звонко Костелник	35

DRUŠTVO I POLITIKA - ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА

Seminar o ulozi i unapređenju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina	4
Radni posjet predstavnika Ureda visoke povjerenice za nacionalne manjine OESS-a	4
Европски тидзень - Маријана Джуджар	5
Матуранти з Гаудеамусу нашивели Представительку рускей националней меншини Осецко-бараньскей жупанії Агнетку Балатинац - А. Балатинац	6

IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЮЗУ

Городоначалник Вуковару приял представительох рускей националней меншини - Вера Павлович	7
Отримана схадзка организацијног одбору Петровског дзвону - Вера Павлович	7
Предлужене сотрудицтво зоз Руснацами у Войводини - Вера Павлович	8

IZ NAŠIH MJESTA - З НАШИХ МЕСТОХ

Бал у Бикичу - Таня Гарди	8
Сримски места — Бикич Дол - Таня Гарди	9
Воденица на Драви - А. Балатинац	11
Найвекше сламяне гніздо на швецке з нагоди Велькей ноци - А. Балатинац	11
Фото вистка - А. Балатинац	11
Интеркултурна школа „Дунай“ у Вуковаре - Мануела Дудаш	21
26. Фестивал новой рускей народней шпиванки «Ружова заградка» - Звонко Костелник	22
110. рочица од народзена Митра Надя - Андрея Магоч	24
Очувайме фитюлу - Анделка Костелник	26
Дакеди було... - Желько Гаргаї	27
Postavljanje granica u odgoju, II. dio - Helena Timko	29

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГ ЖИВОТА

Свята Тайна священства - о. Владимир Седлак	14
Пасха Христова у Петровцох - о. Владимир Седлак	15
Велька ноц у Осиску - А. Балатинац	15
Паломніцтво до Водици на Завитни дзень - о. Владимир Седлак	15

LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК

млади сокол / mladi sokol - Любича Гаргаї	16
гледам це / tražim te	16
Радосна вистка - Мелания Пап	16
Сушеда Наталиа - Мелания Пап	16
Склопци - Серафина Макаї	22
Noćni ježevi ili kako nije dobro skupljati ježeve - Blaženka Homa Budimčić	23

STARE FOTOGRAFIJE - СТАРИ ФОТОГРАФИЈІ

Стари фотографії - Любича Гаргаї	26
----------------------------------	----

RUSINSKA NARODNA NOŠNJA - РУСКЕ НАРОДНЕ ОБЛЕЧИВО

Характеристики и часци женского народног облечива у другой половки 20. вику - Звонко Костелник	28
--	----

POLJOPRIVREDA - ПОЛЬОДІЛСТВО

EKOLOŠKE NAVIKE U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU KOJE SVI TREBAMO PRIMJENJIVATI	30
Чи козарство ма перспективу? - Леся Мудри	32

PETROVCI KOJI NESTAJU - ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЕСТАВАЮ

Шлівкова палснка у живоце Петровчаньох - Томислав Рац	33
Спорт	34

На першим боку: Агнетка Балатинац — Ярні хотар**На остатнім боку:** Звонко Костелник — Баршонь**UREDNIŠTVO:** Vera Pavlović (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ksenija Ljekar i Danijel Vašaš**SAVJET UREDNIŠTVA:** dr. sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Ljubica Harhaj, Marijana Džudžar, Zlatko Hirjovati, Joakim Erdelji i Vera Pavlović**LEKTORI:** Marija Vulić (rusinski jezik), Lesya Mudri (ukrajinski jezik), Andreja Magoč (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-I), "Nova dumka" je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА: Вера Павлович (главна и одвичательна редакторка), Агнетка Балатинац, Ксения Лікар и Данил Вашаш
СОВИТ РЕДАКЦИЈІ: д.ф. н. Оксана Тимко Дітко (председатель), Любича Гаргаї, Маријана Джуджар, Златко Гирйовати, Яким Ерделї и Вера Павлович
ЛЕКТОРЕ: Марија Вулич (руски язык), Леся Мудри (українски язык), Андрея Магоч (горватски язык)

Друкованс помага Совет за национални меншини Републики Горватскей.

На вимагане Союзу Русинох и Українцох Републики Горватскей з Ришеньом Министерства ин-формованя Републики Горватскей од 15. януара 1992. року (УЧ. 523–92–I) „Нова думка“ уписана до евиденції явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источно и становиско редакції лебо издавача.

SEMINAR O ULOZI I UNAPREĐENJU RADA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine održao je 14. travnja 2016. godine u Gradu Koprivnici seminar o ulozi i unapređenju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

Ciljevi seminara bili su informiranje i educiranje članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina o njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Također, ciljevi su bili i motiviranje i poticanje na bolju suradnju vijeća i predstavnika s tijelima lokalnih jedinica, kao i razmjena informacija o svim specifičnim problemima pripadnika nacionalnih manjina na

području Koprivničko-podravске županije.

Seminar je otvorio ravnatelj Ureda g. mr. sc. Branko Sočanac, a sudionicima seminara, članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina i predstavnicima tijela lokalnih jedinica s područja Koprivničko-podravске županije obratili su se predsjednik Savjeta g. Aleksandar Tolnauer, viši stručni savjetnik u Ministarstvu uprave g. Sulejman Tabaković, zamjenik župana Koprivničko-podravске županije g. Ivan Pal i zamjenik gradonačelnice Grada Koprivnice g. Mišel Jakšić.

U raspravi je bilo govora o funkcioniranju vijeća i predstavnika, posebice o problemima dodjeljivanja OIB-a pred-

stavnicima nacionalnih manjina, o političkoj zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina na državnoj i lokalnoj razini te o drugim specifičnim problemima manjinskog stanovništva s ovog područja. Uz probleme, iznosili su se i pri-

mjeri dobre prakse i pozitivna iskustva u međusobnoj suradnji vijeća i predstavnika s upravnim tijelima Koprivničko-podravске županije i Grada Koprivnice.

www.ljudskaprava.gov.hr

RADNI POSJET PREDSTAVNIKA UREDA VISOKE POVJERENICE ZA NACIONALNE MANJINE OESS-A

Predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske Aleksandar Tolnauer i potpredsjednica Savjeta Renata Trischler, 18. travnja 2016. godine sastali su se u prostorijama Savjeta za nacionalne manjine s predstavnicima Ureda visoke povjerenice za nacionalne manjine OESS-a Natašom Andonovski Carter i Romanom Williamsom.

Tijekom susreta razgovaralo se o aktualnoj situaciji u Republici Hrvatskoj vezanoj za položaj, zaštitu i promociju prava nacionalnih manjina, kao i o pitanjima pojava osjećaja povećane nesigurnosti, straha i netolerancije pri-

padnika pojedinih nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Istaknuti su i primjeri pozitivne prakse u pitanjima kulturnog i političkog participativnog okvira razvoja i postizanja pozitivnog multietničkog okruženja.

Dogovorena je daljnja suradnja Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske s OESS-om, vezana za problematiku ostvarivanja prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

www.nacionalne-manjine.info

ЕВРОПСКИ ТИДЗЕНЬ

ПРЕСЛАВА ДНЯ НАЦИОНАЛНИХ МЕНШИНОХ ВУКОВАРСКО-СРИМСКОЙ ЖУПАНИИ

Европски тидзень манифестация у Республики Горватскей з хтору ше означус 5. май 1949. року, дзень снованя Ради Европи и 9. май 1950. року, дзень подписованя Схумановой декларациі, хтори ше у Европскей униі означус як Дзень Европи хтори у організації Министерства вонкашніх роботох и европских интеграційох Републики Горватскей.

Дзень националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниі того року преславиме 08. мая (недзеля) у Петровцох.

Манифестация ше уж роками отримус у нашей жупаниі у Европским тижню, а у організації Координації радох и представительоох националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниі.

Програма почина на 17,30 годзин зоз отвераньом (обиходзеньом) штандох хтори рихтаю и ушорюю национални меншини з нашей жупаниі, а хтори члени Координації радох и представителюох националних меншинох истей. На тот способ презентую свою кухню, традицию, звичаї, писмо (видавельство)..., а у культурней програми хтора почина на 19,00 годзин представя ше зоз писню и танцом.

У Координації радох и представителюох националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниі маме пейц ради националних меншинох (Мадыаре, Словаци, Руснаци, Бошняци и Серби) и штирох представительоох националних

Члени Координації националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниі

меншинох (Албанци, Немци, Українци и Роми).

Манифестацию отримусе у Европским тижню прето же тидзень Европи каждого року уключе велі рижни збуваня у котрих участвую жупанийски совити за европски интеграції, локални невладово здруженя и поєдинци, цела державней управы, основни и штредні школи, як и шицки други хтори у велькей мири доприноша успиху цалого прескту.

Каждого року манифестация добива на значносци, а вше вецей людзох ше од-

луче дац свойо доприношене истому.

Прето и Координация радох и представителюох националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниі у Европским тижню означе и преславуе свой дзень, дзе видно же зме розлични, зоз чим нас ше у бешедох вше и спомина. Тиж так, часто зме чули слова же каждый пяты житель Вуковарско-сримскей жупаниі припаднік дасней националней меншини, цо значи богатство за исту.

Марияна Джуджар

Organizator:
KOORDINACIJA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA
VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE
32000 Vukovar, Županijska 9
mob. 099/592-6889

Položitelj:
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA

Poštovani,
Pozivamo Vas da prisustvujete proslavi
Dana nacionalnih manjina Vukovarsko-srijemske županije

08.05.2016. godine - PETROVCI
17:00 sati - dolazak KUD-ova
17:30 sati - otvorenje štandova nacionalnih manjina
18:30 sati - svečana sjednica Koordinacije
19:00 sati - nastupi KUD-ova
21:00 sat - domjenak

S poštovanjem,

predsjednica Koordinacije
Rozičija Jakumetović

МАТУРАНТИ З ГАУДЕАМУСУ НАЩИВЕЛИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬКУ РУСКОЙ НАЦИОНАЛНЕЙ МЕНШИНИ ОСЕЦКО-БАРАНЬСКОЙ ЖУПАНИИ АГНЕТКУ БАЛАТИНАЦ

Урамиках теренской настави и з упознаваном з националными меншинами зохторих походза их школяре, матуранти з приватней штредней школы Гаудеамус з Осиску, зох професором географий Гораном Леденчаном, нащивели Представительку русской националней меншини Осецко-бараньской жупаний Агнетку Балатинац. Вона им отримала преподаванне о походзеню Руснацох, присельованю до Бачкей, розсельованю до нсшкайшей Горватской, та стану и организаций живота Руснацох у терашни час. Найвещей ше затримала на аспектох терашнього культурного, просвитного и политичного живота, док о вирским аспекту, односно грекокатолицкей вири, котрей векшина Руснацох припада, бешедовала ш. Анастазия Питка, провинциална шестра шестрох Василянкох.

Представителька русской националней меншини ОБЖ, Балатинцова, потолковала политичне организоване Руснацох у Горватской, указала им руски герб и заставу, надпомла же «Браца Русини» шветочна писня Руснацох у Горватской, потолковала им значносц означованя Дня Руснацох у Горватской котри того року будзе 21. мая у Городским музею у Вуковаре, а бешедовала и о старих русских бавискох котри под назву «Рутенияда» на змагане збераю школски дзеци зох школах дзе жию Руснаци. Дакус вецей часу пошвещела организаций культурно-уметничких дружтвох преий Союзу Русинох РГ, як и самостойно. Спомла значни манифестаций котри отримую Руснаци у Горватской, та места у хторих культурно-уметнички

Матуранти гимназий Гаудеамус, медзи котрима Леона Бурчак з Вуковару, зох Представительку русской националней меншини Осецко-бараньской жупаний, Агнетку Балатинац

дружтва исную. Указала на можливосц виучованя мацеринского языка у основних школах у Миклошевцох, Петровцох, Старих Янковцох и Вуковаре, та организоване виучоване языка, истори и культури на Летних школах котри организую Союз Русинох РГ. Указала им часописи Руснацох у РГ, Нову думку и Венчик, та надпомла богату видавательну діялносц як и страдане Руснацох у Отечественей войны.

Векшина народох и националних меншинох уж ма интерактивни хижи (просторий) у хторих зацикавени можо на сучасни способ учиц о одредзеней тематики. Верим же би ше таки проект, у будучносци, могол витвориц и за Руснацох з Горватской.

Понеже Представителька не ма власни просторий у хторих би могла прияц таке число школярох, преподаванне отримане у просторийох шестрох Василянкох, хтори дани на хасноване без надолженя, а школяре источашне мали нагоду нащивиц музей шестрох Василянкох. Мали нагоду видзиц руске облсчиво, жасц русской хижи, партки, ручники, рижни вишивки, писанки та други експонати котри вязани за историю манастиру и монашеского шору, але тиж и грекокатолицкей церкви, та Крижевского владичества. Нащивели тиж и капличку шестрох Василянкох котри их дочекали зох воскресним пришивом «Христос воскрес». Там ше упознали зох грекокатолицку виру, послухали молитву «Отче наш» на церковнославянским языке, а мали нагоду видзиц и церковнославянске писмо з хторим ше Руснаци у прешлосци часточно служели док не кодификовали власни язык и писмо.

Пре ограничене час котри школяре мали на розполаганю, Представителька Балатинцова намагала ше приказац богати культурни скарб як и сучасносц Руснацох у кратких упечатливих сличкох, котри би кельо-тельо школяром прибльжели их согражданох Руснацох и руски национални идентитет.

А.Балатинац
Фото: А.Балатинац

ГОРОДОНАЧАЛНІК ВУКОВАРУ ПРИЯЛ ПРЄДСТАВИТЕЛЬОХ РУСКЕЙ НАЦИОНАЛНЕЙ МЕНШИНИ

Делегация зоз городоначалником Иваном Пенавом

Делегация рускей националней меншини у чийм составе були представитель Руснацох у Совету за национални меншини и тайомник Союзу Русинох РГ Звонко Костелник, председателька Ради рускей националней меншини Городу Вуковару Лела Дітко, председатель КУД „Осиф Костелник“ зоз Вуковару, Владо Русин и главна и одвичательна редакторка информования у Союзу Русинох РГ Вера Павлович, 16. марта того року наживела городоначалника Городу Вуковару Ивана Пенаву.

На першим месце делегация подзеквала Горду Вуковару на добрим одношеню спрам националних меншинох у самим Вуковаре, але виншени и дяки проблеми и жаданая.

На першим месце було би хасновите кед би Руснаци достали места у радийним програму Горватского Радия Вуковар, як цо то мали роками пред Отечествону войну и цо не зажило у найлєпшим шветлє после мирней реинтеграції горватского Подунавья.

Други проблем зоз хторим ше стретаме вязани за ришенє паркирних местох опрез будинку Союзу Русинох у улїчки Ради Европи, понеже ше орехи находза на городскей жеми и сами не шмеме нїч валяц, а тиж так маме потребу и ришованя двора и будованя бини або

закрица опрез просторийох КУД Осиф Костелник.

Наглашена и потреба донації за нашо Летни школи хтори ше традиційно отримую за порядних зацикавених школярох основних и штреднїх школах зоз цалей РГ.

Городоначалник Иван Пенава наглашел значенє рускей националней меншини у Городу Вуковару у розвиваню толеранції и засднїцтва межди националними меншинами у городу и обецал же нам Город Вуковар будзе и надалей, спрам своїх можливосцох, помагац зоз материальними средствами за отримованє нашого идентитету.

Делегация уручила городоначалникови кнїжку Миколи Папа «Страдне Руснацох у Отечествоней войны 1991.-92.» хтора вишла прешлого року у виданю Союзу Русинох РГ, а зоз финансийними средствами Совету за национални меншини РГ. Кнїжка писана двоязично, на руским и горватским язика и представя перше значнейше вигледованє о числу страдалих Руснацох у Отечествоней войны.

Делегация з тей нагоди поволала городоначалника Ивана Пенаву на промоцию тей кнїжки котра заказана у Ружичковей хижї.

Вера Павлович

ОТРИМАНА СХАДЗКА ОРГАНИЗАЦИЙНОГО ОДБОРУ ПЕТРОВСКОГО ДЗВОНУ

Упросрторийох КУД „Якам Гарди“ у Петровцох 14. марта того року отримана схадзка Организацийного одбору 43. Петровского дзвону.

Схадзку зоз привитним словом отворел председатель Дружтва Желько Костелник, а потим слово вжала председателька Организацийного одбору Дубравка Рашлянин. Наглашене же тогорочна манифестация будзе пошвечена даскелїм рочнїцом, межди хторима 185. рочнїца присельованя Руснацох до Петровцох и Горватскей, 180. рочнїца од снованя парохїї у Петровцох и 45. рачнїца од иснованя часопису Нова думка. Секретар Союзу Русинох РГ Звонко Костелник винесол план манифестации хтора того року планована од 3. по 5. юний у Петровцох. Нацивители буду мац нагоду провадзиц обичай валяня маялосу, у просторе Етнографскей збирки опатриц виставу дрезорезу Михайла Панковича зоз Пишкуревцох, Йовгена Сопки зоз Петровцох, икони Михайла Папа зоз Метлики як и фотографїї зоз Нових думкох.

За соботу предвидзена и промоция кнїжки Миколи Папа „Страданє Руснацох у Отечествоней войны 1991.-92.“ и литературни вечар Руснацох РГ пошвечени 120- рочнїци родзенья Митра Надя и 80-рочнїци од шмерци Осифа Костелника.

Петровски дзвончок, дзединска манифестация култури, Петровски дзвон и цаловечарши концерт ансамбла зоз иножемства предвидзени за недзелю.

У розправи о предкладу тогорочней програми уключели ше члени Организацийного одбору и межди собу подзелєли конкретни задуженя.

Вера Павлович

ПРЕДЛУЖЕНЕ СОТРУДНІЦТВО ЗОЗ РУСНАЦАМИ У ВОЙВОДИНИ

Среду, 13. априла того року двочлена делегация зоз Союзу Русинох РГ, у составе тайомнік Союзу Русинох РГ, Звонко Костелник и главна и одвичетельна редакторка информованя у Союзу, Вера Павлович нащивели Руски Керестеур, точнейше шедзиско Национального совиту Руснацох у Сербії и Основну и штредню школу «Петро Кузмяк».

У роботней розгварки зоз Жельком Ковачом, председателем Управного одбору

Национального совиту Руснацох у Сербії, Сергеем Тамашом, директором Заводу за культуру Войводянских Руснацох и Йоакимом Рацом, директором Дома культуры у Руским Керестуре пораждена тогорочна динамика медзисобного розменьованя и госцования культурно-уметніцких дружтвох зоз двох бокох Дунаю, спрам плану отримованя культурних манифестацийох. Наступи муша буц на аматерским и волонтерским уровню, бо средства за клултурни аматеризем за-

З ліва на право: помічник директорки школи Невенка Пешчич, Вера Павлович, директорака школи Гелена Пашо Павлович и Звонко Костелник

Члени національного Совиту и дружтвеного живота зоз Звонком Костелником

начно зменшани.

У Основней и штредней школи «Петро Кузмяк» делегация прияла директорка школи Гелена Пашо Павлович ведно зоз ей заміницю Невенку Пешчич. Ціль нащиви була молба нашей редакторки же би ше у школи позбєрала роботни материяли за нашу Лєтні школи, першенствено нам потребни роботни лістки за ученє руского языка на Лєтних школах. Достате обєцанє же ше дзєчне

помогне нашому Союзу.

Делегация зоз Горватскей однесла и символічни дарунки, даскельо прикладніки наших виданьох Новей думки, Думкох з Дунаю и Венчику, як и кнїжку Миколи Папа «Страданє Руснацох у Отечественей войны 1991.-92.»

Остава ше наздавац же ше шицко планованє и витвори.

Вера Павлович

БАЛ У БИКИЧУ

Учаше вельконочного посту у ридких руских местох ше отримую бали. Медзи нїма ше находзи Бикич Дол, мали валал у шидскей општини. Дараз то було значно векше место, але ше жителє пре роботу и други обставини поодсєльовали и тераз у валалє жиє лєм коло 270 особи.

Бали хтори у думкох будза здогадованя на жимски вечари, красну, вельку салу, цепли пец хтори у куце зогрива салу док ше госци змесцю, а музика пририхтує за гранє до рана, то уж ствар прешлосци. Нет вецей таких стриктних терминов за організованє балох, ані такого интересу за нїх. КПД «Иван Котляревски»

організовало 21. Бал у Бикуч Долу 5. марца того року. То єдини отримани руски бал у шидскей општини и тей сримскей часци, а же би ше отримал зєдинєли ше спонзоре зоз Беркасова, Бикичу, Шиду, та аж и зоз Америки, обезпечели томболу, та у чежкой економскей кризи традиция заш очувана.

На бал ше зишло коло 125 особи зоз числених сримских местох од Сримскей Митровици, Шиду, Бачинцох, Бикичу по Петровци. Була то нагода за дасдних при доброму єдлу и пицу, зоз добру музику позбєрац ше у родимим краю, стретнуц ше зоз родзину, забавиц ше и достац даяку награду на томболи.

Шицких присутних опрез організатора привитал Деян Бобаль, а медзи значнейшима госцами треба видвоїц штирочленову делегацию хтора опрез рускей Ради Општини Богдановци нащивела бал у Бикучу. Була то нагода побешедовац о змощьованю и предлужованю сотрудніцтва медзи Руснацами зоз двох державох, але так по-

вєсц зоз истого краю.

Велї нашо численши руски места можу вжац приклад малаго сримского валалу яки Бикич Дол, хторому ше з упартосцу удало організовац дружнє Руснацох и очуванє національного идентитету. Наздаваме ше же ше им уда витирвац у тим напрямє.

Таня Гарди

СРИМСКИ МЕСТА – БИКИЧ ДОЛ

Бикич Дол мали валал у Сриме котри ше находити на схилох Фрушкей гори, а припада Месней заедници Шид. То релативно млади валал. Перши руски фемилі приселели ше 1848. року на бреги Фрушкей гори и вибрали барз красне положенє дзе осную свой валал Бикич Дол, у котрим плодна жем и не таки велики бреги, алє вигодни за вельо того. Тот валал през велі роки од свойого снованя по нешкайши дні прешол вшелячини, алє з моцу и злогу своіх жительох заш лем обстал и жис и нешка. Жителє ше углавним занімаю зоз польопривреду, єдна часц жительох хова статок за свойо потреби — крави, овци, швині и коні, но найвещей ше дали до овоцарства и то до хованя брескиных. Скоро кажде обисце ма по даскельо гольти под брескинями. У валале Звонко и Далибор Гнатко маю свою хладзальню и там збераю брескині од шицких продуковательох, та вец приходза камиони з Русиї и то одкупою и одвожа. Цикаве за спомнуц же у Бикич Долу рошню два древа, ліпа и бреза, а окреми су по тим же су як младніки принешени зоз старого краю, з

Горніци, одкаль приселели їх предки. З вельку схопносцу свойого младого председателя Деяна Бобаля, котри контактує зоз старим крайом у Словацкей, пред пейцома роками медзи Бикичом и Стебником з Словацкей подписана Догода о партнерству.

СТАТИСТИКА ЖИТЕЛЬОХ
Од приходу перших фемелийох з Горніци, нешкайшей Општини Бардейов у Словацкей и часци Општини Горлице у Польскей, 1848. року медзи першима пришли Гочово и Бобальово, а познейше и Страценского, а за нїма и велі други фамелиї. Число жительох ше звекшовало по 1918. рок кед валал залапела велька хорота, но неолуга ше валал окрипел. Валал ше надалей шири и рошне число жительох, так же 1940. року назначене преїг 400 особи у Бикич Долу. Тото число ше затримус аж по шейдзешати роки прешлого столїтя, кед ше жительство почина зменшовац пре индустриализацию, бо ше велі селя до векших городох пре роботу у фабриках. Но после 1990-их рокох велі ше млади врацаю до Бикичу и валалскому животу, бо пришло до

веліх пременкох у економскей ситуациї у держави и позаверани велі фабрики. Велі похопели же на валале легчейше вижиц бо бо ше може себе одховац живину, дагдзе праше, робиц заграду же би ше не мушело куповац поживу бо пенсжу нет, а ридко хто заняти. Тераз у Бикичу єст коло 270 особи. Векшина жительох Руснаци, дагдзе коло 65%, а єст и Сербох, Словакох, Горватах и Мадярох. Цали валал за шицко потребне ма єден дутян у центру валала. Анї у Бикичу, та анї у околїску пейцома валалох доокола нет карчма анї кафич, так же младеж котра сца през викенд вноци висц зоз дружством, муши ше находзиц за превоз до Шиду.

БИКИЧАНСКИ ГЕРБ
Путуюци по швецє, а окреме вецей раз до старого краю у Словацкей, бикичански председатель - староста того валалу, Деян Бобаль, замерковал же велі места у Словацкей маю свой окреми герб, цо ше му барз попачело и пожадал же би и його валал мал герб. Так пред седем роками, млади и инспировани председатель влапел ше до роботи, през главу му пре-

Герб Бикич Дола

ходзели велі идеї цо би положиц на герб и як би то поскладац же би на єдним месце було шицко значне цо представя їх валал. На схацки Совиту месней заедници дал свой предклад и шицки члени Совиту го дзечне потримали и прилапели предклад. Пан Бобаль го обдумал и витворел: на слики Мац Божа - бо валалска црква пошвєцена Успениу Пресвятей Богородици, вона трима Исуса котри зоз розширенима рукама - як цо Бикичанє дзечне привитую шицких госцох. Збуцок синоним млека и масла - бо валалчанє по приселєню предавали масло и млеко на пияцу и тот пенєж давали за будованє цркви, та прето гваря же их црква направена зоз масла и млека. Рок 1848. написани прето же ше теди приселели перши три фамелиї и основали Бикич Дол, грозно символ Фрушкей гори - а то и саме географске положенє Бикич Дола. Валалчанє ше наисце можу цешиц же маю такого младого и схопного председателя котри им оможлївел, медзи веліма другима стварами, же би були єдини валал котри ма свой власни герб и на нїм описану прешлоц и терашньосц їх валалу.

ШКОЛА У БИКИЧУ

Велі роки, по 1940. рок, мали Бикичанє до школи ходзели до валалу Привина Глава. Гоч ше у чаше Другей шве-

Црква Успения Пресвятей Богородици

товей войны войовало на фронти, у Бикичу ше почало будовац основну школу, хтора о рок-два почала и з роботу. Перши учитель бул Михал Ковач, хтори ше барз закладал же би ше шицки описменсли, подзвигли на вельо висши уровень одношене людзох спрам култури и отримованя традициї. Ангажовал велїх валалчаньох, як дзеци так и старших, та 1946. року ведно основали КУД "Иван Котляревски". З оглядом на шицки тоти посцигнуца, пред пейцома роками (12.06.2011.) Бикичане, кед дошли до финансїйских можлївосцох, учительови направили спомин плочу, а виложена є на школи. Школа ше находзи у центре валала обок церкви, дутяну, пошти... Ту ходза дзеци по штварту класу, а вец од пятей по осму пугую до Шиду. Того школского року наставу нашивюю дзеветнаецеро школяре. Но, у Бикичу єст и предшколска заградка у рамикох школского будинку и до ней того року ходза дзевеверо дзеци. Раз тижньово пополадню дзеци маю годзини руского языка. Споза школи ше находзи крашне ушорени парк у хторим поставени колїмбачки, тобоган..., ту и фодбалски терен, коши за кошарку, а и подобне за забаву дзецом, а и векшим хтори ше любя релаксовац на тот способ.

ЦЕРКВА У БИКИЧУ

Як ше Руснаци зоз старого краю, несхайша Општина Бардейов у Словацкей як и

часц Општини Горлице у Польскей, 1848. року присельовали до долїни Фрушкей гори, о даскельо роки почали зберац материял же би себе направили церкву. Зазберовали пенєж од власних продуктох хтори предавали на пияцу, а понайвеец од млека и масла, та так Бикичане гваря же їх церква направена зоз масла и млека. Єдну часц пенєжу за будоване 1903. року тедишнї предсидатель, а як ше то теди волало рихтар, Янко Страценски, помоц ишол гледац до Бардейова и достал ю, та 1904. року церква и докончена. Пошвечена є Успению Пресятей Богородици. Пред двома роками направили нови иконостас за котри векшу часц подаровали сами Бикичане, а пейц икони подаровани зоз старого краю, з местох одкаль ше приселели перши бикичански фамелиї. На штредку Тайна вечера добита зоз валалу одкаль походза Балащакowo и Когутowo, коло ней на правим боку икона з валалу Герлахов, одкаль пришли Гнатково, Ждиняково, треца з Лукова, одкаль походза Бобальowo, Страценского и Рогальowo, штвартa икона зоз Хрешова, одкаль Дупальowo, Лазорово и Соколово, пята икона зоз места Стебник, а то валал з котрим Бикич ма подписану Догоду о партнерству. Иконостас виробени з древа и ту свою моц дали двома майстровете, Бикичань Янко Роменяк, а мальовал их тиж так Руснак, але з Беркасова, а то пан Ратко Торма.

Здружене женох Бикичанки

У тей церкви служби и други богослуженя трима паноец беркасовски, бо Бикич Дол спада под беркасовску парохию, а то паноец Владимир Еделински Миколка. Значне за наглашиц же ше у Бикичу у церкви находзи древена макета церкви хтора ше находзи у Лукове, а котра и принєшена з Лукова. Значне спомнуц же тотa церква у Лукове под заштиту УНЕСКА як найлєпше зачувана старинска карпатска руска церква зоз 16. вѣку. Бикичане за тот рок плануєт свою церкву знука обилїц и омальовац кед же будзе пенєжи. Споза церкви у вибудовини нови Пасторални центр, нука сала за сходзеня по потреби цалого валалу, кухня котра задоволює шицки законски стандарди и три-штири окреми хижи за ноцоване госцох.

АКТИВНОСТИ У ВАЛАЛЕ
КПД "Иван Котляревски" — Дружтво основане 1946. року, главни снователь бул тедишнї валалски учитель Михайло Ковач. По дзеведзешати роки було вельо веец секциї у Дружтве - фолклорна, литературна, драмска, шпивацка..., а тераз ище функионуєт фолклорна и шпивацка секция. Од спортских клубох иснуєт ОФК "Бикич" хтори того року преславлял 30-рочнїцу од основаня. Мали госцох зоз Герлахова, а 20. марца на приятельским змаганю угосцели ОФК "Петровци" зоз Горватскей. Предсидатель ОФК "Бикич" Далибор Гнатко.

У рамикох КПД "Иван Котляревски" оформлена секция 15 хлапцох котри ишли на змагане Яша Баков, а рекреативно бавя столни тенис и кошарку. Обок валала, у брегу Фрушкей гори, у окруженю природи дзе му и место, єст крашне пошорени ловарски дом бикичанского Ловарского дружтва "Фазан". Дружтво хторе основане 1950. року тераз ма 20 членох ловарох, 15 зоз валалу и 5 зоз Шиду. Дом нови, направили є пред 4-5 роки з помоцу Месней заєднїци Шид. Дружа ше и сотрудзую и з другима ловарским дружтвами. У Бикич Долу иснуєт и дружтвена организация Здружене женох "Бикичанки" котра барз крашне роби, участвуєт у ушорїованю валала, на вельох манифестацийох виклада своей руски єдла и ручни роботи, наступа як шпивацка група, прави прадки... У цеку пририхтоване пятей "шкѣмбичияди" 23. и 24. априла. Покраїнски секретарият за регионалне сотруднїцтво и локалну самоуправу видвоєл 200.000 динари за будоване Карпатскей етно хижи у Бикич Долу. Виробок главного проєкту у цеку. Кажде з вас котри чита тоти шорики и зацїкавела вас тотa приповедка, кед вас драга приведе до Шиду и його околїска, зайдзе до того красного валалу Бикич Долу, дзе окрем прекрасней природи и здравого и чистого воздуха єст ище вельо того красного за видзиц.

Таня Гарди

Памятна плоча рускому писательови

ИНТЕРЕСАНТНОСЦИ З ОСИЄКУ ВОДЕНІЦА НА ДРАВИ

У Осієку 7. марца отворена нова туристична атракція, воденіца-млін на води котри вода и гоні.

Сто роки тому, на Драви були на дзешатки воденіци, але з часом ше позаверали, жито ше почало млец на сучаснейши способ, технология напредовала. З допомогу средствох з фондох Европскей униї, у Осієку на Драви зробена реплика дакедишней воденіци димензийох 15x16 метери, присподобена туристичним потребом, але основну роботу може витвориц, односно може млец. Одразу може прияц коло 50 нашивительох, а будзе отворена од 9 по 13 и од 17 по 20 годзин.

А.Балатинач

Фото: А.Балатинач

Воденіца на Драви у Осієку

НАЙВЕКШЕ СЛАМЯНЕ ГНІЗДО НА ШВЕЦЕ З НАГОДИ ВЕЛЬКЕЙ НОЦИ

Гніздо зоз слами вельке 230 квадратни метери на централней площі у Осієку

У Осієку ше отримую рижни збудваня пред Вельку ноцу, а медзи иншим направене и найвекше округле сламяне гніздо на швеце.

Гніздо було змесцене на централней городской площі, а будовало ше го скоро цали мешац. Забрало 230 квадратни метери. Окрем здруженьох, гніздо украшовали и сами жителе ведно зоз своїма дзецми, та радосци

не було конца. Отверане гнізда було на Вельку соботу, а попри рижних цікавих роботных за дзеци и аниматорох котри анимировали дзеци у рижних бавискох, манифестациї ше приключели и фамелийни польопривредни газдовства, здруженя котри продукую домашні продукти, культурно-уметніцки дружтва, дзевински заградки, основни школи..., з єдним словом, цали город дихал

ведно у жаданю же би ше приказало ише єдно культурно-забавне збудванє котре мено Осієку пренеше по швеце. Шицко потримал и Город Осієк як и Осецко-бараньска жупанія. Була намира и же би ше тотя подія уписала до Гинисовой кнїжки рекордох, але за трошки приходу службовей Гинисовой делегациї котра би потвердила рекорд, потребне напредок за їх трошки уплациц коло 7000 долари, а котри организатор не мал порихтани. Наздаваю ше же по идуци рок назбераю потребни пенєжи та цали проєкт повтора. Но без огляду на тото же Гинисова делегация не зазначела тоту подію, граждана Осієку, а окреме дзеци, добре ше забавели. Же би ше слама не одруцела до шмеца, по законченей манифестация була дарована здруженю «Могу» з Осієку, котре організує терапевічне шедланє коньох за дзеци з окремними потребами.

А.Балатинач

Фото: А.Балатинач

ФОТО ВИСТКА

На уходзе до манастирскей каплички шестрох Василянкох у Осієку, од Велькей ноци нагода видзиц пацерки справени з писанкох. Направела их ш. Анастасія Питка.

А.Балатинач

Фото: А.Балатинач

90 РОКИ ТЕАТРАЛЬНОГО ЖИВОТА У ПЕТРОВЦОХ

Петровска драмска секция КУД „Яким Гарди“ 02. априла вивела премијеру драмског фалата „Два карти за Єрусалим“ нашог руског писателя драмских текстох Дјури Папгаргая. Того, 2016. року, драмска секция у Петровцох слави дзеведзешат роки од першей виведзеной представи по руски. Було то далекоего 1926. року зоз драмским фалатом „Янко као богат“ у режиї Милутина Фириса. Бул то початок театралног живота Руснацох у Петровцох и од теди прешли уж 90 роки як петровски аматере виходза на дески цо живот знача.

Театрални живот Петровчаньох бул претаргнути лем на два заводи, под час Другей шветовой войны, од 1941. по 1945. рок и под час Отечественей войны, од 1991. по 1999. рок. По седемдзешати роки прешлого столїтия виводзело ше и вецей драмски фалати у єдней сезони, нсшка то єдено векше драмске діло, а кед єст дзеки за ро-

„Концерт за пса и шмеце“ Мирона Канюха

буту, уда ше и моно або дуо драма. Петровске Дружтво єдине у Републики Горватскей котре отримує драмски живот Руснацох и на тот способ чува свою бешеду и збогацує културну діялносц

Дружтва и цалого народу.

През тоти 90 роки велі режисере прешли през Дружтво и зохабели свой шлїд у театралним живоце Петровчаньох. Спомнеме лем дас-

келїх: Петро Югас, Яким Олар, Драган Колесар, Мелания Планчак, Желько Югас, Вира и Штефан Гудак, Яким Ерделї, а у новших часох Звонимир Колбас, Ивана Колбас и Томислав Рац.

Монодрама Ферко Мишканьов

Виведзени велі драмски фалати наших писательох: Осифа Торми „Хто ма право“, Михала Ковача „Широтка“, „Хто толвай“, „Суд правди“ Петра Ризнича „Заврачане благо“, „На синокусу“, Влади Костелника „Шугаю, шугаю пре тебе ме лаю“, як и велі других писательох. Петровчане виводзели и драмски фалати котри прекладали на руски язык зоз горватског, русийског, сербског и других языкох. Були то шлїдујуци драмски фалати „СОС“, „Пребудз ше Като“, „Зла жена“, „Мала чайрня“, „На силу дохтор“, „Ципелар и чорт“, „Панї министерка“, „Министров син“ и велі други.

Глумецки ансамбл на премиери представи «Кров понад главу»

«Пирскаци жирячки малженства» Фадила Хаджича

„Пані министерка” Бранислава Нушича

Кед слово о глумцох, насправди би нам требало вельо часу и паперу же бизмешицких спомли и дацо о нїх поведли, та на тот завод спомнеме лєм дзепоедних, як препатрунок през тоти 90 роки: Рускай Денчи, Дїтко Михал, Надь Митро, Кираль Натала, Югас Ана, Колода Йовген, Турински Дюра, Гирйовати Ирина, Нота Магдалена, Надь Ирина, Голик Ирина, Магоч Янко, Бесерминї Йовген, Рускай Звонко,

Медеши Силво, Турински Винко, Будински Єлка, Павлович Мирослав, Канюх Олгица, Звонимир Гарди и ише велї и велї глумци през тоти 90 роки одбавели числени улоги у понад сто драмских фалатох. У новших часох ту и нови глумецки моци: Кристиян Медеши, Даниєл Вашаш, Боян Кошутич, Синиша Рац, Денис Гарди, як и потримовка старших Владимира Дудаша, Ивани Колбас и Танї Гарди.

Же би ше витворел проект драмского фалата, ту тиж мудри людзе споза сцени, од технїки, сценографїї, шминки, но мена тих особох зоз прешлих часох, нажаль, нет у евиндециї, док у нсшкайших часох тоти роботи окончюю: Мирослав Лехолат, Снежана Лехолат, Мирослав Колбас, Миряна Токарский, Горан Костелник, Желько Костелник, Златко Гарди и Златко Медеши. Шицким гевтим зоз прешлих часох

подзековни зме на витирвалей и упартей неслегкей глумецкей роботы, а младим моцом повинчуйме 90-рочнїцу и пожадайме успиху у дальшей роботы на драмским плану и очуваню националней свидомосци, руского языка и културы и за идуци 90 роки. На многая и благая лїта!

Томислав Рац

СВЯТА ТАЙНА СВЯЩЕНСТВА

На швето велькомуче-
ніка Георгія — Дзуря
у сримским деканату
Крижевского владичества,
точнейше у Вуковаре, одбула
ше некаждодньова подія. За
диякона з рукопокладаньом
преосвященого кир Николи
Кекича, владики крижевско-
го, до стану диякона пошве-
цени потерашні поддиякон
Олег Закалюг котри уж еден
час жиє на подручу нашей
вуковарскей парохії Христа
Царя и ведно зоз свою суп-
ругу Марию, родз. Русин, а
то знак же Бог смуги своєї
ласки твори и жридли живеї
води духовного поволаня от-
вера и нешка у наших цер-
ковних засдніцох.

Цо то Св. Тайна священства?
Цо то за „повласцену“ касту
у дружтвеним живоце? На
шицких роботних местох по-
чина ше з контрактом о ро-
боти, лем у Церкви з „яким-
шик“ пошвещаньом. Чом тота
застарела форма? Ище ше
велі други питаня могу по-
рушац з тей єдней події кот-
ра ше одбула у вуковарским
доме Божим...

Розважовац о Св. Тайни свя-
щенства, треба рушиц з кон-
тексту церковного ученя о
Св. Тайнох. Св. Тайни (точ-
нейше Тайнства) то видліви
знаки невидимей ласки Бо-
жей, котра ше заволує у
шицких значних причинох у
живоце Св. Церкви — засд-
ніці Иисусових ученікох. Исус
творел видими знаки же би
шведочел велькоєц Божого
милосердия. У християнским
поніманю, о тим зме уж пи-
сали, воно би не шмело буц
похопене лем як милостиня,
або дробніца богатого гу ху-
добному, але баржей як по-
дполна отвореносц Бога
Створителя гу створеному,
на окреми способ човеко-
ви. Кажда Св. Тайна, а маме
их седем, ма свой формови
шлід и материю. Седма спо-
медзи ніх священство.

Воно ма своєю корені у Исусо-
вим вибору перших два-

нацох спомедзи седемдзешат
двох ученікох. О сущности
священства перша Церква
шведочи уж зоз вибором но-
вого апостола Матії на мес-
то Юди котри Исуса зрадел.
Слово апостол по гречески
то посланік, дахто хто по-
слани у дачийо мено, не бе-
шедовац о себе и своїм ду-
маню, але преношиц-шведо-
чиц слова того котри го по-
слад, зоз сучасним словніком
поведли бизме буц амбаса-
дор. Дораз у служеню пер-
шей християнскей засдніці
апостоли по городох и мес-
тох поставяли старшинох (по
гречески презвитерох), на-
дпатрацох (по гречески епис-
копох) и послуговательох (по
гречески дияконох). Увод до
священослуженя мал даскель
о крочаї котри по дзень
нешка остали невименени: а)
пририхотванє (поука, пост и
духовне рихтанє), б) утвер-
дзованє достатносци канди-
дата за службу у засдніці
вирних — Церкви, в) покла-
данє рукох и заволованє Бо-
жей ласки на избраного кан-
дидата, же би діло Боже у
нім зачате, зродзело з ду-
ховним урожайом за вирних
котрим ше на службу руко-
положени дозначи, г) дозна-
чованє — декретиранє служ-
би котру нововизначени слу-
житель ма твориц у конк-
ретней формі на духовни
хасен Церковней засдніці.
Шицко друге далєй лем роз-
войни форми котри провадза

тоти сущни моменти присут-
ни у живоце Христових уче-
нікох од самих початкох Цер-
кви. Наш византийско-слав-
вянски (гречески) обряд у
остатніх столітийох позна
седем ступні служеня у Св.
Тайни священства. То: кли-
рик, читач-дияк, швичкар-
олтарослужитель, поддия-
кон, диякон, презвитер, епис-
коп. До перших трох ше уж
століттями уводзи у єдним
служеню. Поддиякон ше по-
става найчастейше по же-
нідби, пред конєц богослов-
скей формациї, дзе би ше
богобойносц кандидата мала
очитовац у ревносци за свя-
тині у храме Божим, а вєц
ше окремно з рукопоклада-
ньом епископа доставаю ви-
сши чини: то дияконат, през-
витерат (священство) и епис-
копат у служби вирних. Як
рошне ступень священічес-
тва, так рошне и одвичатель-
носц спрам християнскей за-
єдніці, а обчекує ше и векша
приданосц у служеню Богу
и ближнім.

Одвит на питанє, питанє по-
власценосци у Церкви шлід-
зи спрам Иисусових словох:
„Хто сце спомедзи вас буц
перши най другим будзе по-
слугователь.“ (Мк 9,35). Чєсц
котру священослужитель од
других достава то подзєков-
носц не йому особно, але
його служби служеня котру
вєцей або менєй чесно твори.
Прето вон од дня свого

пошвещаня поволани на по-
нізноєц (не поніженосц, слу-
ганство, або подиходзєне
другим).

Уж зоз перших двох одвитох
видно же Св. Тайна священ-
ства то видліви знак виліваня
невидимей Божей ласки, кот-
ра ше заволує на новопо-
ставеного до служби же би
достойно, невестато и оду-
шевлено, поволанє Боже на
котре ше одводал и надалєй
шлідзел. Прияц Св. Тайну
священства не шмело би зна-
чиц „ухлебиц ше“, бо о тим
нет слова у молитвох по-
швещаня, але ознова и вше
гледанє себе як орудия Бо-
жого діла милосердосци.

Конєчно, зоз самим пошве-
цаньом не достава ше робо-
та, але милосц Божа, а свя-
щенослужительом Церква
роботу доручує зос декре-
том, т.є. зоз посиланьом
спрам духовних потребох на-
рода Божого, на котри ше
священослужитель ма по-
рихтано одволац и рушиц
там дзе го Церква у своєї
мисії потребує. Ту нет вельо
слова о вибераньох, виду-
мованьох, кандидатовных, але
о послухносци за яку ше
рихтало уж у духовней и ин-
телектуалней формациї пред
пошвещаньом. Лєм тоти котри
порихтани служци, могу
ше и пошвещац. Служиц не
вше легко, але зоз собу ноши
сполнєносц и нукашні мир.
Церковни закон предвидзує
службованє священослужи-
тельох у директно одвичат-
ельней роботі по 75. рок,
а потим, кед ше чувствую спо-
собним, могу духовно по-
магац, на духовни хасен ви-
рному народу, без окремної
одвичательносци яку наприк-
лад, ма єден парох.

Зоз тима думами, новопош-
веченому диякону Кри-
жевскей епархії о. Олєгови,
як и цалому нашому народу
и роду жадаме многи и благи
літа!

о. Владимир Седлак

ПАСХА ХРИСТОВА У ПЕТРОВЦОХ

У тим ювілейним року Божого милосердя одбула ше нескаждоньова подія же ше швето Благовіщення и Вельки п'яток у григоріанским стилу рахованя преклопели. Так коло порядних богослуженьох типик предвидзовал и Службу Божу на Вельки п'яток дополадня, котра була у Петровцох крашне нашивена. Тиж так новосц за нашу парохію у ювілейним року була целодньовна можливість приступиц гу св. Тайни споведзи на Вельку суботу при Ісусовим гробе котри и упуце на Ісусову жертву помірніцу.

По перши раз того року мали зме у шицких богослуженьох Страстного тижня и чтеца у особи б'увшого семинариста котри ше у пензії врацел зоз Швицарскей до Петровцох и збогацел обряди зоз своїм шпивом окреме читаючи и

шпиваючи пременлїви часци служених часох. Найнашивенши уж традиційно були вечурня з викладаньом Плащаніци и Служба Божа на сам дзень Пасхи Христовей.

На перши дзень Велькей ноци у Петровцох запричасцане коло 140 души, а церква була виполнета з домашніма и гостями. Паски и кошарки швещели ше традиційно у порти и попри слабей хвилі. У вечарших годзинох у доме култури була святочна програма з нагоди швета Воскреснуца Христового. Наступели танчніки шицких возростох, хлопска шпивацка група, дзезинска шпивацка група, солисти и дуо валалского КУД-а „Яким Гарди“. На концу програми шицки учашніки ведно з патрачами зашпивали многолітствиє.

о. Владимир Седлак

ВЕЛЬКА НОЦ У ОСИЄКУ

Велька ноц у грекокатолицкей церкві у Осієку започала з Воскресну утриню на 8 рано, а предлужела ше зоз Службу Божу дораз по Утрині. Службу Божу служел парох о. Любомир Стурко. Швичкарка и швичкар були Хана Пешо и Матей Матус. По Служби Божей ушлїдзел благослов єдла - Паски, а вец у порти вирніки єдни другим винчовали Вельку ноц и розменьовали дарунки и писанки.

А.Балатинац

Пошвещанє Паски у Осієку

ПАЛОМНІЦТВО ДО ВОДИЦИ НА ЗАВИТНИ ДЗЕНЬ

Петровска парохія Покрова Пресв. Богородици, у догварки зоз священїками наших парохійох, у тим ювілейним року Милосердя на Завитни дзень 17. мая 2016. організує паломніцтво до Водици при Руским Керестуре. Рушац ше будзе зоз Петровцох, Вуковару и Миклошевцох, а приключиц ше можу и зоз других местох и парохійох шицки котри маю дзеку. Цена будзе 50,00 кн. Пенєжи ше може дац кед ше войдзе до автобуса. Треба ше цо скорей явиц своїому парохови, а вон далей яви організатори.

Предвидзене же бизме ше у драже, корем до Водици, зашли и до керестурскей Катедралі, помодлели ше при гробе наших владикох, и у Керестуре достали окрипу после Служби Божей. Щиро вас поволуєме!

о. Владимир Седлак

МЛАДИ СОКОЛ

загравчал млади сокол
на конарох грушки
такей сторочней
високо з неба
ту ше спуцел
одпочинуц кридла
од леценя
скриц ше до хладку
од горуцого слунка

лецел вон високо
понад хмари били
гледал свою мацер
але ю не нашол
та е тераз смутни

соколіку млади
не будз ти жалосни
бо живот пред тобу
найdzеш себе пару
будзеш заш щешліви

Любица Гаргай

MLADI SOKOL

zagraktao je mladi sokol
na granama kruške
takve stogodišnje
visoko s neba
tu se spustio
odmoriti krila
od letenja
sklonio se u hlad
od vrućeg sunca

letio je on visoko
iznad bijelih oblaka
tražio je svoju mamu
ali je našao nije
pa je sada tužan

sokoliću mladi
nemoj biti tužan
život je pred tobom
naći ćeš si družicu
i biti opet sretan

Ljubica Harhaj

ГЛЕДАМ ЦЕ

гледам це
патрим доокола
не видзим це
свидома сом же ши ту
ту блізко
чувствуем твою присутносц
живу и святу
чувства ме нігда не спрведаю
глібина души це дорушуе
дорушуе и розплінюе ше од твоего
дотхнуца
жадам шицким пошведочиц
ту ши
живи ши
стварни

дзекуем ци Господи
за кажди дзень мойого живота
а окреме за гевтот
кед сом почала
гледац

гледайце и найdzеце
дуркайце и отвори вам ше

Любица Гаргай

TRAŽIM TE

tažim te
gledam svud okolo
ne vidim te
svjesna sam da si tu
tu blizu
osjećam tvoju prisutnost
živu i svetu
osjećaji me nikada ne varaju
dubina duše te dotiče
dotiče i topi se od tvoga dodira
želim svima posvjedočiti
tu si
živ si
stvaran

zahvaljujem ti Gopodine
za svaki dan svojega života
a posebno za onaj
kad sam počela
tažiti

tražite i naći ćete
kucajte i otvorit će vam se

Ljubica Harhaj

РАДОСНА ВИСТКА

Кед ми у кніжочки
писні обявели,
тоти мудри людзе
мне розвешелели.

Писала сом писні
понайвещей вноци,
а гнетка ми були
виплакани очи.

Але цо ше збуло
душу преполнело,
и у едней хвильки
вонка висц мушело.

Я преберам слова
у цихосци зложим,
за памятку приповедку
на папер положим.

Жалосни шорики
цо ше споминаю,
най ше вони нігда
не позабуваю.

Кед зме були млади
були зме весели,
вшеліяки фіглі
душу нам лічели.

Шицко цо ше пове
то з витром нестане,
тото зазначене
навики остане.

Я дзекуем шицким
цо ше потрудзели,
зоз тоту кніжочку
же ме наградзели.

Мелания Пап

СУШЕДА НАТАЛИЯ

Жена дробна, ніжна, крегка
щипа древо, ягод велька.
Тоту куну вона гледа,
бо на шицки боки треба.

Муж главну роботу цага,
а вона му ту помага.
Не сце вона дома шедзиц,
сце и вона цошка вредзиц.

Кажда млада, вредна жена,
без роботи як страцена,
до дружтва не уключена
чувствуе ше поніжена.

Мелания Пап

У ВУКОВАРЕ ОТРИМАНА ПРОМОЦИЈА КНІЖКИ МИКОЛИ ПАПА СТРАДАЊЕ РУСНАЦОХ У ОТЕЧЕСТВЕНЕЈ ВОЈНИ 1991.

Третього марта того року, у просторийох музею Ружичкова хижа у Вуковаре, у организацији Союзу Русинох РГ, а зоз финансијну потримовку Совету за национални меншини РГ и Городу Вуковару отримана промоција кнџики Миколи Папа «Страданє Руснацох у Отечественей войны 1991.-92.»

З тей нагоди Дубравка Рашлянин, председавателька Союзу, привитала шицких присутних и нагласела же є горда на кнџику хтору Союз Русинох РГ друковал концом 2015. року, бо вона дзвига цмоту зоз числа учашникох нашеј националней меншини у Отечественей войны и указує на утрати хтори Руснаци,

З ліва на право: Юрай Бичанич, Иван Грчич, Микола Пап, Вера Павлович и Томислав Мишир

Публика на промоцији кнџики

як мала етнічна заедница, мали на тим просторе, понеже шицким упознатим јасне же Руснаци и пред Отечествену войну у највекшим проценту жили праве на просторе Општини Вуковар у граніцох нешкайшей Вуковарско-сримскеј жупанији и самим Вуковару. У мено организатора привтала представителя Городу Вуковару, Синишу Митровича, фахового сотрудиња за розвиване цивилного дружтва и роботу зоз младима и националними

меншинами.

Редакторка кнџики «Страданє Руснацох у Отечественей войны 1991.-92.», Вера Павловичова, поволаала присутних на минуту цихосци за шицких страдалих у Отечественей войны и слово препушцела рецензентови Иванови Грчичови, полковнікови у пензији, хтори ше ище раз здогаднул чежких збуваньох на линији розграніченя од Товарніку по Церну и Руснацох хторих стретал у тот час медзи бра-

Привитни слова председавательки Союзу Русинох РГ Дубравки Рашлянин

нітелями. Др Томислав Мишир детально представел кнџику и потолковал значносц ей друкованя за Руснацох у РГ, подробно бешедовал о стилу и змисту двояичней кнџики хтора з єдного боку ма руски текст, а зоз другого исти текст преложени на горватски јазик. Новинар Юрай Бичанич читал мена погинутих Руснацох и даскельо биографски податки о каждому погинутому. Автор Микола Пап бешедо-

вал о спокусох хтори треба ло звладац у вигледованю податкох хтори треба ло поскладац и порихтац за друковане.

На промцији у поблики було значне число вуковарских бранітельох и других гражданох, а соорганизаторе збунья були КУД «Осиф Костелник» зоз Вуковару и Рада рускеј националней меншини Городу Вуковару.

Вера Павлович

ДНІ КУЛТУРИ РУСНАЦОХ И УКРАЇНЦОХ ПРИМОРСКО-ГОРАНСКОЙ ЖУПАНИЇ

Привитни танец

У вельким мултикултуралним городу як цо то Риска, хтора чишлі 280.000 жителюх и аж 22 национални меншини, того року отримана 12. Културна манифестация под назву «Дні култури Руснацох и Українцох ПГЖ».

За тирванс манифестациі заслужни даскелі члени Дружтва Рушняк и госци зоз Вуковарско-сримскей жупаниі.

Тогорочна програма була пошвечена 185. рочніци досельованя Руснацох до Горватскей, 180. рочніци снованя петровскей парохіи и 45. рочніци виходзєня Новей думки. Манифестация тирвала даскельо дні на рижних локациіюх у Риски, а 23. априла КУД

«Яким Гарди» зоз Петровцох дал цаловечарши концерт.

Пририхтованя були длуги пре очежани финансијни причини. Манифестацию финансијно потримал Совет за национални меншини Влади РГ, Город Риска и Приморско-горанска жупанія.

У риєцкей Економскей школи «Мийо Миркович», хтора того року означує 105 роки од снованя, а у хторей нешка заняти 65 професоре и уча ше 660 школяре, 15. априла отримане представяне Руснацох под назву «Руснаци у слову и малюнокх». Школа друковала малу брошуру илюстровану зоз малюнками викладача. У брошури написана кратка история Руснацох, кратка био-

графия малярох и текст шпи-ванки Михала Ковача «Хижочко стара».

Вечар започал зоз привитним словом директорки школи, потим дует КД Рушняк одшпивал руски писні, школяре пречитали о истории Руснацох и представели виставу «Запах яри» автора Владимира Провчийового. Присутним ше представела и членіца Дружтва Бисерка Вукович, хтора читала свойо писні. Владимир Провчи бешедовал о технікох мальованя своєї вистави, а повагу прицагнул малюнок туліпанох длугоки три метери. По законченю теорійней часци представени руски национални едла: бобальки, горгелі, колачи з орехами и маком,

хтори медзи численима школярами пошвидко нестали.

Шлідзел циклус преподаванюх «Упознајме руску националну меншину», преподаваня тримал Владимир Провчи, хтори винесол историйни факти о пресельованю, терашньосци и попатрунок на будучносци и демографски причини. Отворена вистава часопису Нова думка з приватней збирки и найвекша зацивеносц була за перши числа и стари виданя. Обачене же тексти зоз приморского краю ест мало.

Вовторок отримана бесплатна малярска роботня хтору уж шейсц роки водзи маляр Владимир Провчи. У акварелу намальовани красни роботи

Гудаци зоз Петровцох, Осиєку и Райового Сєла

Часц руских народних танцох

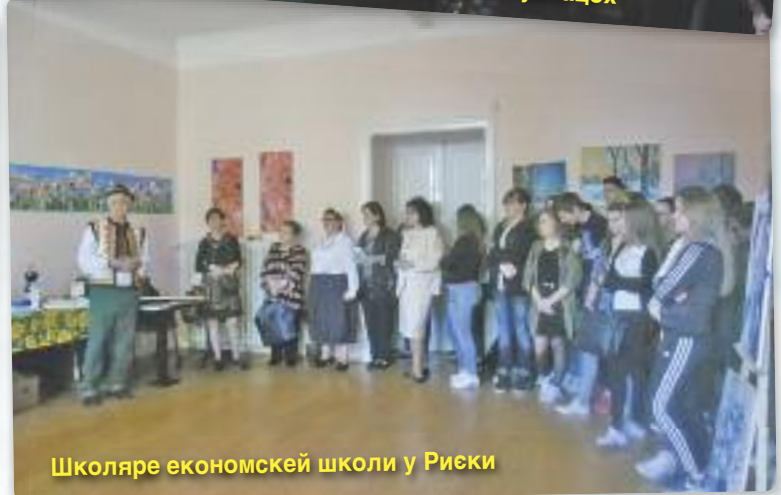
Вистава подобовей секції КД «Рушняк»

Владимир Провчи на преподаваню о Руснацох

Вера Провчи зоз нащивительку преподаваня

Школяре економскей школи у Риєки

на тему «мой родими край», а споза того отримане и преподаване о Руснакови Андийови Варголови — його рускому походзеню, животу и роботы, репродукції його роботох були цикави и нащивени. Велі не знали же бул Руснак и мали нагоду видзиц докази о тим.

Стреду отримане преподаване «Руснаци грекокатоліки» з нагоди снованя першей рускей парохиї у Горватскей. Указане на розлики и подобносци у литургии медзи римокатолицким и грекокатоліцким обрядом, а у жупанії ест лем 220 грекокатолікох.

Штварток допладня отримана малярска работня на тему «Як видзим Руснацох». У ак-

варелней техниїкы мальовало ше квеце, обисце, польо, море... У Матки пензионерох ПГЖ представена и робота украинского маляра Казимира Малевича.

Пияток поставена виства малюнокх у городской библиотеке у Риєки. Викладче були Мирта Блажевич, Владимир Провчи, Милица Спинчич и Вера Живоич, а виложни акварели, акрили и пастели на тему квеца. Того дня у Матульох отримана Поетска матинея на хторей перши раз свойо писні пречитали 4 авторе зоз приморского краю. Тото збуване, нажаль, не було барз нащивене.

Главне збуване 23. априла мало буц традицийни дефиле

по риєцким корзу у допладньових годзинох и штанди зоз националними едлами, хторе пре мощни диждж мушело буц одказане. Истого дня на 19 годзин у Матки пензионерох ПГЖ патрачом ше представело КУД «Яким Гарди» зоз Петровцох. Програма була богата и рижнородна и танечніки одтанцовали три файти атрактивних танцох и три раз ше преблекали, а и гудаци маестрално одграли. По законченю програми КД Рушняк подзелел символични дарунки, а нащивителе ше мали нагоду затримац у друженю и коштвано колацох хтори порихтала Вера Провчийова, але и зоз горгелями хтори як донатию принесли танечніки од

фамелії Киш зоз Петровцох. Недзеля 24. априла була пошвещена розпатраню Опатиї и попри подлей дижджовней хвилі меожеме буц задовольни зоз витворйованьом 12. Манифестациї Дні культури Руснацох и Украинцох ПГЖ, хтора тирвала цали тидзень, од 15. по 23. април, а подобово вистави тирваю по конец мешаца.

Чкода же того року медии не пришли же би записали тоти збуваня хтори на красни способ представели богатство нашеї традиції и культури на тих просторох и порушало дасдни нови питаня.

Владимир Провчи

Танєчна миниатура «Кумове»

Увивансц

ПРЕМИЄРА ДРАМИ ДЮРИ ПАПГАРГАЯ «ДВА КАРТИ ЗА ЄРУСАЛИМ» У ПЕТРОВЦОХ

Же драмски аматеризем ма своїх вирних прихильників у нашим штредку доказане и того року, 2. априла, зоз премиєру драмского фалата Дюри Папгаргая «Два карти за Єрусалим» у виводзеном драмскем секції КУД «Яким Гарди», а у режії Томислава Раца.

Тот драмски фалат провадзи сучасни живот страшей малженскей пари хтора без дзецох пришла по праг стросци и ришела ше розисц. Же би и человек и жена мали дзебивац по законченю парніци, Вон одлучел дац оглашку у хторей меняю свой вельки квартал на добрим месце за два менши без надоплацования. Пред патрачама ше так одвиваю комични каждодньово спрйчаня медзи пару, як и нащиви сумнівних

Томислав Рац як Вон, Таня Гарди як Вона и Кристіян Медєши як Ерне

Застараносц пре замлетосц

Малженска пара

особох хтори за їх квартал понукаю неосодвитууюци просторії. Назва фалата «Два карти за Єрусалим» ма символичне значенс, понеже то святы город, а у каждодньовим стараню за материялне и медзисобним неспорозуменю на одредзени способ и Вон и Вона видза роздзельованс и два кварталі як дацо конечно святе. Аmaterе мали пред собу подзековни драмски текст и

намагали ше ожиц го пред публику. Режисер Томислав Рац зявел ше у фалаце у улоги Його, а Таня Гарди бавела Ю, Кристіян Медєши бавел два улоги - пана Ернеа и безквартильоша Бронзу, сушеда Горняка зоз штернстого поверху бавел Денис Гарди, а Синиша Рац дебитовал у улоги другого безквартильоша, Бронзового пайташа. Понеже ше през текст вичитус горки гумор

базовани на малженскей препасци старших людзох, зраженє прикрите и аматере мали досц неподзековни и чежки задаток розбавиц мизансцену з вербалними технікама и зоз зменшану мизансцену же повага була затримна. Без огляду же слово о аматерох, можеме замерковац же зоз даєдними осциляциями тот ансамбл и поцигнул таки резултати и заслужує шицки нашо винчо-

ванки. Треба ище наглашиц же за сценографию заслужени Мирослав Лехолат и Златко Гарди, шептачки були Миряна Токарски и Блаженка Мудри, тонски ефекти и шветло провадзел Владимир Дудаш, а за костими и шминку була задлужена Снежана Лехолат.

Жадаме петровским аматером ище числени успишни драмски сезони.

Вера Павлович

ИНТЕРКУЛТУРНА ШКОЛА „ДУНАЙ“ У ВУКОВАРЕ

У рамиках проєкту „Интеркултурне образовање за интегрисани заједници“ отримани два од штирох модулох едукації „Моцнене капацитетох наставнікох, вихователюх и фахових сотрудікох за роботу у мултикултурних заједницях“. На едукації були учитељ, наставніки, професоре, вихователе и фахово сотрудіки зоз Осєцко-бараньскей и Вуковарско-сримскей жупаниј, а обидва модули теј едукації отримани у Осиску. Проєкт, межди иншим, потримани и з боку Европскей униј и Министерства науки, образования и спорту Републики Горватскей. У рамиках тог проєкту плану ше отвориц Интеркултурна школа у Вуковаре. Єдна зоз главних идеяох и цильох теј школи, не лем побудує толеранцију, але ше ю и жиє, школа дзе меншина учи о векшини, але и векшина о меншини.

Проєкт настал як дугорочна работа Нансен диялог центру. Нансен локална орґанизација цивилного друштва основана 2001. року, котра промовує культуру мира и диялогу. Його мисия розвивац мултиетнични заједници, помагач заједницом же би запровадзели мир през побудованє сотрудництва и будованє доверия єдних гу другим. У Горватскей жию рижни етнични, вирски и културни меншини. У контексту векшини и меншини у даякеј держави, хаснує ше поняче друштвеней интеграції, як необходне предусловие економского и привредного розвою держави, але и добрих одношеньох у заједници. Поняче интеграция розличне од поняцох сепарација, асимилација и маргинализација. Сепарација би значела одруцованє векшинскей култури и прилапйованє меншинскей. Противно тому, асимилација значи прилапйованє векшинскей култури, а одруцованє меншинскей. Маргинализација значи одруцованє обид-

вох культурах. Интеграция, за розлику од тих трох поняцох, значи прилапйованє обидвох елементох култури — и векшинскей и меншинскей. Зоз того виходзи же интеграция не єднонапрямови процес, дзе ше меншина „интегрує“ до векшини. Же би интеграция була успишна и на розвој заједници, за ню одвичательни и меншина и векшина. Меншина учи и о своєй култури, але и о култури векшини. Медзитим, векшина учи о своєй култури, а о култури, прешлости и традиції меншини не учи. Поняче интеркултурни диялог одноши ше на комуникацију межди людзми розличного етничного, вирского, културного и язичного походзєня. Нансен диялог центр, зоз потримовку Агенциј за вихованє и образованє виробели курикулум предмету Културни и духовни скарб завичаю. Тот предмет настал на спознањох же после войни, у одредзєних часцох Горватскей, заједници ише барз подзелєни. Од 2007. року тот ше предмет преподава як виборни у 23-ох школах през шейсц горватски жупаниј и у єдней школи у Войводици. През тот предмет оможливию ше дзецом котри жию у мултикултурних и мултиетничних штредкох же би мали полнейшу слику и научели вєцей о култури, прешлости и традиції тих котри жию у таких штредкох. Зоз упознаваньом свойого, упознаваньом и почитованьом розличного и розличних, поспишує ше будованє интеркултурних одношеньох. Тот предмет жридлови предмет за побудованє интеркултурного образования.

На першим модулу отримани семинар под назву „Розвиток одвичательности през одношения равноправного достоинства“. Воззєла го психологиня и супервизор Јсенка Преград. Вигљєдованє котре вона направєла указало же людзе нешка најчастейше не знаю ришовац

Розлични а єднали

одношения межди собу. Зоз другима словами, тот психологиня кладзе наглашку на одношения як ключни точки добрей комуникації. Перше треба запровадзиц одношенє з людзми, а вєц рушиц до ришованя проблему. Ровноправне и добре одношенє укључує почитованє гевтого другого боку и свидомосц одвичательности обидвох бокох за својо справованє. Без одвичательности нет аниј сотрудництва. А без сотрудництва приходзи до зражєньох. Цо ше дотика школи, психологиня ше склада же кажде дзецко ма потреби и дзецково потреби не треба превипитовац. Гевто цо може буц проблем, то способ на котри дзецко својо потреби виполнює.

На другим модулу семинар тримала социјална психологиня Динка Чоркало Бирушки. Бешєда була о стереотипох и предрозсудкох — цо то, як наставаю и як ше бориц против истих. През психологийню розвој човека, потолковала як поступне стереотипи и предрозсудки наставаю, а вєц потим и як ше бориц против истих. Психологиня положила наглашку на школу як значни аспект у розвою дзецка и як така, може мац вельки упљив, як позитивни, так и негативни. Шицким у циљу же би школа мала позитивни упљив на школяра, бо лем у школи школяре маю равноправни статус. През работни, психологиня указала даяки приклади

и совити за школу и класу рижнородносцох и як ше може розвивац толеранција у класи. Интересантни приклад дани зоз мандарину. Дзецом ше подзелі по єдна мандарина и пове им ше найю добре розпатра, най ше добре упознаю зоз ню — опахаю ю, омацаю и опатрачи ма даяку специфичносц, дацо цо ю розликує од других мандаринох. Кєд дзеци добре запаметали котра їх мандарина, учитель лебо учителька позбера мандарини до кошарки и видзе зоз класи дзе олупи мандарини. Кєд их принєше назад до класи, дзеци знова муша вибрат своју мандарину. Не можлїве прецениц котра чия. Символика мандарини же шицки людзе „под скору“ єднали и шицки зме лєм людзе.

Ише буду отримани два модули, треци модул будзе у јунију и остатни у августу. През тоти модули учашніки едукації мали нагоду розмениц искуства, чуц дацо нове, потвердзиц старе и освидомиц ше же кєљо школа значна и кєљо може зробиц за розвој толеранциј межди людзми. Тиж так, у библиотекох и на интернету єст подобна литература за шицких котрих цикава теми о котрих була бешєда. Сигурно же ше одразу не може вельо зробиц, але може ше крочай по крочай, зоз дзеку и упорносцу!

Мануела Дулаш

26. ФЕСТИВАЛ НОВЕЙ РУСКЕЙ НАРОДНЕЙ ШПИВАНКИ «РУЖОВА ЗАГРАДКА»

На поволанку РТВ — Рубрика на руским язике Трецей програми радия и М продукция Союз Русиных Републики Горватскей попри делегацийою зоз Словацкей и України 06. марта присуствовав на 26. Фестивалу новей рускей народней шпиванки «Ружова заградка» у Новим Садзе.

На Фестивале того року виведзени 15 нови композиції, хтори оценьовал фахови жири у составе - Зоран Дракула, Ліяна Барна Никитович, Сенка Станкович и Микола Шанта, а за награду публики могли гласац лем присутни патраче у сали Студия "М".

Шпивачох провадзел Вельки народни оркестер РТВ, под диригентством Мичи Янковича и Студийска вокална гру-

па. Першу награду фахового жирия освоєла композиция "Я вше будзем твоя", авторки музики и тексту Агнети Тимко Мудри, у аранжману Дьордя Плянанина, а композицию "Най му слунко швици", тиж на музику и текст Агнети Тимко Мудри, у аранжману Мирона Сивча - вибрала публика.

Побиднічки композиції одшпивали Катарина Кочиш и Саня Полдруги. У ревиальной часци Фестивалу «Ружова заградка» свою богату музичну творчосц представел познати композитор, корепетитор, аранжер и музични фаховец Юлиан Рамач Чамоз Руского Керестура, котри у музики уж 30 роки, а з тей нагоди дириговав зоз вельком тамбуровим оркестром керестурского Дома культури

Розкошна бина тогорочней «Ружовой заградки»

под час виводзєня його композиційох. У рамикох фестивала у голу Студия "М" отримана и вистава подобових роботох двох уметніцох зоз Кули - академскей малярки

Лидії Барна и аматерскей малярки Амалії Ковач, хтору отворел директор Заводу за культуру войволянских Руснацох мр Сергей Тамаш.

Звонко Костелник, проф.

СКЛОПЦИ

Богати слунковити септембер розруцал свойо богатство по широких бачванских польох. По цеплим воздуху плівало Михалово лето заплетаяци ше до власох вредних ламачох. Рок бул богати, дародавни, як цо звичайно зна буц пред войну. На полю ше робело уж зоз першима слунковима заряма, бо єшень була ту, на прагу, а кукурица зродзела тельо вельо же ше людзе з ню не знали дзе подзец.

Вчас рано, над додньом, зобудзела ше седемнацрочна Наталка шицка у зноу. Крижи єй моцно пререзовал оштри боль. Злєкла ше, знемирела. Була уж барз чежка, пред самим породом. Сцела зобудзиц и Андрия, але боль пошвидко престал. Подумала себе же то озда лем так, же то прето же вчера барз вистала. У обисцу уж шицки були на ногах. Швекор кармел статок, а швекра живину. Наталка знала же ю чека порихтац фриштик, та помали станула и почала ше облєкац. Боль ше знова зявел моцни, аж єй зопар диханє.

Андрию, стань, оцєц и мац уж давно поставали, а и мнє

цощка не добре.

— Угм — одмурчал дзевятнацрочни Андри и обрацел ше гу муру. Кєд ше болі змирили Наталка вишла на двор. Рушела гу брадлу же принєше слами и вигризки та розкладзе огєнь у шпоргету.

— Мамо, цо будзем рихтац за фриштик? — озвала ше уж цалком окрипєна од швижого воздуху.

— Увар млєкову мачанку и упраж каждому по єдну вєкшу шкварку. Сланіни мамє уж мало, а ламачка пред нами та мушимє шпоровац. Хто будзе у такей роботі кажди дзєнь вариц?

— По єдну шкварку? — подумала Наталка. — Знова будзем гладна. Я мушим єсц за двою.

— Тебе озда не добре? Блядаши и зноїш ше! — попатрал на ню прєстрашєни Андри при фриштику.

— Добре ми, не старай ше! З часу на час ме пререзує якиш боль. Роздумуєм чи не гєвто...

— Но такой попрагам богарта до валалу по бабицу... Або сцєш най цє одвєжем до валалу?

— Та не треба, — озвала ше такой Андрийова мац, — бо

тото же ю поболує не значи же то гєвто, а кєд ше укаже потребне та бабица придзе ту. Дзе ю таку будзєш диргац и натресац до валалу? Ище ю, не дай боже, розтрєшєш у драже, та цо зоз ню вєц почнєш? Идз Натал та дакус прилєгнї, а ми идзємє до поля! Озда ци ше змири. Не можемє ше тєраз розмазовац кєд тельо работи пред нами! Послухала Наталка, лєгла и болі ше змирили. Вєц и вона пошла до поля и попонагляла ламац кукурицу же би их сцигла. На крижи завязала хустку же би ше озноєна не прєхладзєла. Нараз застала. Було єй чєжко. Терха ю вше моцнєйше цагала. Спємалшєно витримала до пол гонох.

— Андрию, мамє, мнє не добре!

Вивєдли ю зоз кукурици. Андри такой дрингал прагац конї до коча.

— Остань, сину, при Наталки, а по бабицу пойдзє оцєц!

У глави ше єй круцєло, трава опрєз салашу випатрала єй як били килим. Потим спадла, замлєла.

Лєжела на посцєлї, у глави ше єй круцєло, болі були вше частєйши и моцнєйши.

— Горуцєй води сцє порихтали? — кричєла ище од драги бабица. Дзе Наталка?

— У хлївє. Шицко порихтанє.

— Но, озда не породзим жену у хлївє?

— Но, а дзе? Озда не у хижі, ша шицко ми стрєпєцє?! А ту и Владово дзєци, озда ше не буду припатрац? Там посцєль, чиста поньва, горуца вода, та робцє свойо!

Борба за нови живот тирвала аж до пол ноци. Наталку уж видавала моц, у твари почала бєлавиц.

— Випатра же ю мушимє одвєсц гу дохторови. Не годна сом сама, не бизуєм ше.

— Я нїгдє не пойдзєм, не можем, помагайцє, модлїм вас!

Кєд пол ноци вибило Наталки олєгчало, а дзєцочко заплакало. Лєгїнь, палє ти його, нєгрєй єдєн як нас вимучєл, а и сєбє. Вєльки є, будзє моцни хлоп.

Лєжела ютрєдзєнь млада мац и пробовала накармац свойо дзєцочко. Алє воно було хорє, не єдло, не плакало.

— Тото нашо дзєцко хорє, такє же я його окрєсцим прє не дай боже! — плакала

у приклице трицешейсчрочна баба, Андрийова мац. Меню му дала Яков, по прадіови. Трецого дня го однесли до церкви най го и паноец покресци.

— Яке красне дзецко, таке мале, а таке красне, як ангелчок! — гварел паноец. Шлідуюцей ноци мали Яковчо ше преселел гу ангелком. Шицким у обисцу тупи боль

розривал шерца, а плакала лем Наталка зоз питаньом «Прецо»?

— Наказовала сом ци най ше не купаш у Самуиловей доліни бо не добре, прехладзиш ше. Достал склопци як и нинов Мижо. — гандровала ю поцихи ей мац. Плакац не вредзи, а гваря же и не добре, же то судьба. Од той хороти умерая велі дзе-

ци. Млада ши та дзеци ише будзе, лем най ти здрава.

Нікому на розум не приходзело прецо телі дзеци умерая. Родзели ше у хлібох, на полю, у бразди, едли на жеми зоз мискох, а предні хижи стали випорасни пре свадзби або хованя.

Шедзи уж осемдзешатрочна нина Наталия у меккей фотелі, а погляд и думки ей

блукаю по прешлосци. Здихла и зоз вистатим поглядом погласкала свойого праунука. Вон крашне поприберани шедзел и бавел видео бависка.

— Гей, гей, вельо ше того пременело, а видзи ше ми же лем так прелсцело, таке як же сом лем отворела и заварла дзвери.

Серафина Макаї

NOĆNI JEŽEVI ILI KAKO NIJE DOBRO SKUPLJATI JEŽEVE

Često ga se moglo vidjeti kako, pjesnički, hoda Avenijom. Išao je gledajući oblake koji su plovili zajedno s Rijekom. Sveučilišna i gradska knjižnica — Park cvijeća, bila je njegova redovita linija.

Prije podne, točno u deset, odnekud bi izmilio na ugao Gradske, pogledao, onako ovlaš, repertoar kinematografa i krenuo Avenijom. (Nije nikada svraćao u kafić u Galeriji. Jura to zna.) Laganim, nezaustavljivim korakom hodao je do utabane staze u Parku, sveder promatrajući krošnje i oblake. Skrećući naglo lijevo, točno pod pravim kutom, Leonova se vizura izmijenila. Sada je zorno promatrao tlo, tražeći nešto. (Nitko, čak ni Jura, nije znao zašto Leon Margetić pomno zaviruje u travu.) Tek ponekad bi pružio ruku prema tlu, zgrabio nešto i metnuo u malu narančastu staklenku s crvenim poklopcem. (U njoj je, nekada davno, njegova Majka pohranjivala sitne zelene dražeje nekoga lijeka.) Još brže bi ju tutnog natrag u džep svoga crnog, ne baš novoga mantila.

Točno u jedanaest, Leon bi se Margetić pojavio pred Gradskom. Opetovano bi bacio pogled na repertoar kinematografa Urania i Europa i nestao isto onako naglo kako se u deset pojavio. I ljeti i zimi, i s proljeća i s jeseni — isto.

Samo srijedom Leon bi Margetić svoj put obavljao između četiri i pet poslije podne. (Zimi, u to vrijeme bi već tama zavlada Avenijom i Gradom. Leon bi tada promatrao, kroz gole grane, škiljavi mjesec.)

Leon Margetić obavljao je dužnost profesora latinskog jezika u Školi u našem Gradu. Gradu, na čijoj je periferiji rođen prije trideset i sedam godina i u kojemu je proborao sve svoje dosadašnje dane. Igrajući se na livadama, dječak je zarana uočavao različitost života. Vrlo je dobro razlikovao biljke: kamilicu od različka, majčinu dušicu od mente, zlaticu od maslačka... Čvrsto je vjerovao da će, kada odraste, postati profesor biologije. Živio je samo za to nadolazeće vrijeme.

Kada je Leon Margetić s vrlo dobrim završio gimnaziju, upisao je biologiju na Fakultetu u našem Gradu. Ostvarenje želje bilo je na pomolu. Samo još četiri godine i Leon će svoje znanje prenositi mladima željnim znanja. Učit će ih razlikovati maslačak od zlatice, kamilicu od različka, majčinu dušicu od mente... I sve to zorno prikazati jer je Leon sačuvao svoj herbarij s biljkama, skupljenim na livadi na periferiji Grada. Ta današnja djeca biljke mogu samo vidjeti na slikama u svojim udžbenicima. I sve je išlo glatko. Ispit za ispitom, i svi odlični. Budućnost je pred njim! Sve dok pred kraj druge godine nije došlo vrijeme praktičnog uratka iz zoologije. Učeci životinjsku anatomiju, student je uredno morao raščlaniti žabu. Leon je to pokušao učiniti sedam puta. I svih sedam puta se onesvješćivao. (Nije podnosio krv od ranog djetinjstva. Bilo mu je sedam kada je njegov pijani otac, u jednom napadu ludila, Leonovoj majci džepnim nožićem odrezao komadić lijevoga uha.)

I tako, san dječaka s periferije o prenositelju znanja iz biologije bio je zaustavljen. No, uvijek se nađe nekakav izlaz. Leon je dobro vladao latinskim jezikom te upisao studij ovoga mrtvoživoga jezika na istom Fakultetu u istome Gradu. Za nepune četiri godine držao je bijelu diplomu s crno utisnutim slovima njegova imena i naslova profesora, uredno urolanu i stavljenu u crni tuljac, u — rukama.

Tako je Leon Margetić djelomice ispunio svoj san: postao je, ipak, prenositelj znanja žednima u Školi.

Ljubav prema biologiji nije prestajala.

Samo je Jura znao da je Leonov stan od četrdeset i dva četvorna metra ispunjen terarijima. (Dok je živio u roditeljskoj kući na periferiji Grada, Leon nije smio u njoj držati životinje. Majka nije dozvoljavala. Tako je svoju ljubav iskazivao skupljajući i donoseći biljke jer je njih i Majka voljela.) U njima su trebali živjeti ježevi. Smeđi, s dužim i kraćim bodljama, manji i veći, ženski i muški.

Trebali jer su ježevi slobodno hodali u Leonova četrdeset i dva četvorna metra, penjali se po krevet, plazili po kuhinjskom elementu, kotrljali se niz sklisku kadu...

Prije pet godina Leon je imao dva ježa, ježa i ježicu, koje je naslijedio od svojega jedinoga prijatelja Eduarda. Sada su pedeset i dva ježa, ježice i ježića i Leon dijelili četrdeset i dva četvorna metra u centru centra našega Grada.

Jednoga petka, u deset, nije bilo Leona na uglu kod Gradske. Niti u jedanaest. Ni u četiri poslije podne. (Jura je držao da se promijenio raspored rada u Školi.) Isto i u subotu.

Isto i u nedjelju.

(Iako Leon Margetić nije nikada išao na ekskurzije niti bilo kamo iz Grada, Jura je želio vjerovati da je Leon otputovao. Nije li možda bolestan? Ne, Leonu se to nikada ne bi dogodilo.)

Jura je čekao, strpljivo, i do nedjelje poslije podne već pomalo zaboravljao Leona. (Bila je to Leonova sudbina.)

U ponedjeljak su lokalne novine Glasa Grada objavile vijest: „Nakon što nekoliko dana nije viđen ugledni profesor našega Grada L. M., dežurni vatrogasci dobili su nalog da, uz pratnju policije, nasilno otvore vrata njegova stana u Ulici S. R. i...“

...i Jura je ušao kroz ta vrata, s maramicom namočenom u kolonjskoj vodi na nosu...

Leon Margetić ležao je na podu dnevno spavaće sobe. Po njemu su plazili ježevi, loveći već polumrtve gliste, kojima su se, isključivo, hranile ježevske obitelji. Ispod ježevskih bodlji nazirala se Leonova lijeva ruka, ukočeno stežući bočicu bez crvenoga poklopca (u kojoj je nekoč njegova Majka držala nekakav lijek).

Iz nje su migoljile gliste, ubrane u četvrtak između deset i jedanaest u Parku cvijeća. Leon je i dalje ležao poježen.

Blaženka Homa Budimčić

110. РОЧНІЦА ОД НАРОДЗЕНЯ МИТРА НАДЬ

Митро Надь

МИТРО НАДЬ И ЛИТЕРАТУРНА ТВОРЧОСЦ

Митро Надь народзел ше 4. новембра 1896. року у Миклошевцох од оца Янка и мацери Марї, народзеной Семан. Маме податок же Митро Надь основну школу почал учиц у Миклошевцох и же ю закончел у Петровцох.¹ Тиж так ище постої податок же є школского 1904./1905. року записани до 2. класи основней школы у Миклошевцох под числом 5. Тоти податки нам даваю знац же Митро Надь сигурно до свойого 9. року жил у Миклошевцох.² Пре тоту свою вельку любов спрам родного валалу, написал єдну од найлепших писньох:

Край свой родни любим

Там дзе Фрушка гора сцека од Дунаю,
там дзе свою горбу згина гу ровніни,
злати ровни поля з венцом оквицени,
красни гаї, луки барвенки желени —
там моя колїска, цепле гнїздо звите,
шицко зач памятки як за добре знаю.

Валал и пажица, перило, пустари,
древена дзвонїца, бакарни глас дзвона,
стара школска лавка, дзезински ба-
виска —
тота нешка вецей прешлосц уж не
блїзка.
Але на дзезинство памятки не гиню
гоч нам час преходзи як бурйово хма-
ри.

Восне врецено хмари нацагало,
вшадзи непогоди, власи ци ставаю;

Того року накончую ше 110 роки од народзенья Митра Надь, поети, скравца, учашніка Першей шветовой войны, длугорочного сотрудніка и заступніка "Руского слова", петровского культурного работніка. Як визначни культурно-просвитни работник бул и председатель Управного одбору Культурно-просвитного дружтва "Йоаким Гарди", але бул и руководитель музичней секції, режисер, сценограф... Прето же мал таку вельку учасц у культурней роботі Дружтва, але и як поета, заслужел же бизме ше здогадли його роботи и його діла.

пасовац ше мушиш з духом того часу,
клекнуц чи надвладац — а блато до
пасу.

Тварди руки, жулі, витрепани цела...
Шлебодни ше думки бранїц започало!

И вода и огонь не можу ше зложиц,
тварди барикади розпукац мушели,
шлебодним ше думком дзвери отворе-
ли

и нови нам живот уж пушел коренї.
Шицко цо не добре помали уж капе -
бо роботна рука не дава му ожич.

Жие циха любов гу родному краю,
родза ше памятки з праху вицагани,
твардо, як з каменя, стої валал, поля,
гоч прежили бурї як стара тополя.
Прето их я любим, любим каждую трав-
ку,
памятки на нїх нїгда, нїгда не поуме-
раю!³

Тота писня може послужити як при-
клад же дзезинство на човекову душу
охабя наймоцнейши упечаток. Кажди

Миклошевчань препозна себе у словох
валал, перило, пустари, бакарни глас
дзвона, стара школска лавка, стара
тополя... Кед би єден маляр шицко
тото намальовал на єдним малюнку,
кажди би Миклошевчань у наведзеной
символики препознал свойо родне мес-
то и могол приповедац приповедку о
тим валале.

Цо ше дотика Надьовой поезії,
вибрани писні обявени у кнїжки Ба-
карни дзвон за Дунайом котру порихтал
Дюра Папгаргаї. Нажаль, Надь не до-
жил же би видзел свойо писні друко-
вани. Зборник обявени 1967., а Надь
умар 8. фебруара 1962. Поезия у збор-
нику подзелена до штирох часцох, за-
висно о тематики хтору презентую.
Перша часц насловена КРАЙ СВОЙ
РОДНИ ЛЮБИМ як и писня. Тематика
преткана зоз родолюбивима мотивами,
але тоті мотиви вон барз ридко рисує.
Читатель найчастейше доживює през
преживйованс самого поети, през його
думки, у стицку, строфи лебо цалей

писні. Поета найчастіше інспіровани з польськими роботами, з такими які були у його младосци, у часе хтори ше не забува. Яр, ешень и лето рочни часци о котрих Надь найчастіше шпи-ва и у котрих описани збуваня на валалє.

Тото по чим Надь останє найбаржей запаметани у нашей поетскей творчосци то його социялна поезия. Озда ніхто по нєшка у нашей поезии не написал таки мощни, таки потресни стишки зоз социялними мотивами, витворени на правдивих обставинох у часе двох войнох и медзи двома войнами.⁴ Оцец слуга, мац рабиня. През дзень салаш, вноци райбанє, док паразити пию крєв вредного человека. И сам роботнік, скравец по професии, поета добре спознал хлєб роботніков. ЗГАЗДОВАЛ СОМ ЄДНУ ИГЛУ наслов другеј часци поезии хтора преткана зоз социялними и рефлексивними мотивами. Чежки живот у прешлосци нашол визначне место у теј поезии хтора поетске свидоцтво чежкого часу. Писня хтора найлєпше описує чежки роботніков живот насловена Паразити.

Треца часц Надьовеј поезии насловена ЧАРНИ ОЧКА, ЧАРНИ БРОВИ. То ганьблїва, нїжна, алє и шмела любовна лирика. Найчастіше інспірована з нєщєшлїву любову, кед ше родичи младим не даю побрац пре социялну нєсєднакосц. Не розумя младосц, за нїх любов младих ище вше тарговина. Нєщєшлїва и дзивка хтору хлапец спреведа з другу, нєщєшлїви и двойо роз-

двоєни у оддалєних крайох. Алє дзивка не вше преклїна милого хтори ю зохабєл. Дакеди вона жада же би вон бул з другу щєшлївши як цо бул зоз ню, а дакеди дзивка остава сама бо ше мили страцєл на скєли на Батини лєбо ше не врацєл з моря.

Остатня часц поезии насловена СТАРИ БЕТЯР. У теј часци поета найчастіше інспіровани зоз подїями зоз фамелиярного живота. Домашні интриги и нєзлагоди, любов младеј жени зоз старим пняком, яка ше парада може стац кед жена зохаби мужа же би вон чувал дом, цо ше шицко може стац пияному човекови кед ше з карчми враци дому. Шицко тото послужєло як гумористичне надихнуцє за творєне стихох теј файти.

На концу можеме заключиц же Надьова поезия ма визначне место у нашей литературнеј творчосци, поезии поєтох сєлянох. У теј поезии виражєни чувства поєти хтори не жил лєм за себе, алє и за цали свой руски народ. Написал наймощнейши стишки о социялнеј нєсєднакосци.

Андрея Магоч, проф.

1 Тамаш, Юлиян: *История русской литературы, Београд, 1997., 583. бок.* (цитат превжати зоз кнїшки *Думки з Дунаю 8, Союз Русинох и Украинцох Републики Горватскеј, Вуковар, 2006., 87. бок*)

2 *Думки з Дунаю 8, Союз Русинох и Украинцох Републики Горватскеј, Вуковар, 2006., 87. бок*

ПАРАЗИТИ

Лєм цо сом тот швет упатрєл,
жимске слунко ме огарло,
мацєрине цєпле шерцо
надо мну ше розплакало.
Живот чежки, бриги скрити,
крєв пию паразити.

Оцец слуга, мац рабиня,
бо нас шицких служиц муши;
през дзєнь салаш єй не хиби,
вноци райбе, кача, суши...
Вєцєй гладни як цо сити —
крєв пию исти, исти,
оти исти паразити.

Оцец умар, я и шєстра
по сушєдствє ше блукали,
бо мац през дзєнь на пустари,
ми сами оставали.
А кєд вечар, и мац дому,
но я мушим заш буц бити,
место цєплих, мєгких слєвох
цо су на дну шерца скрити,
бо крєв пию, пию
кєльо можу паразити.

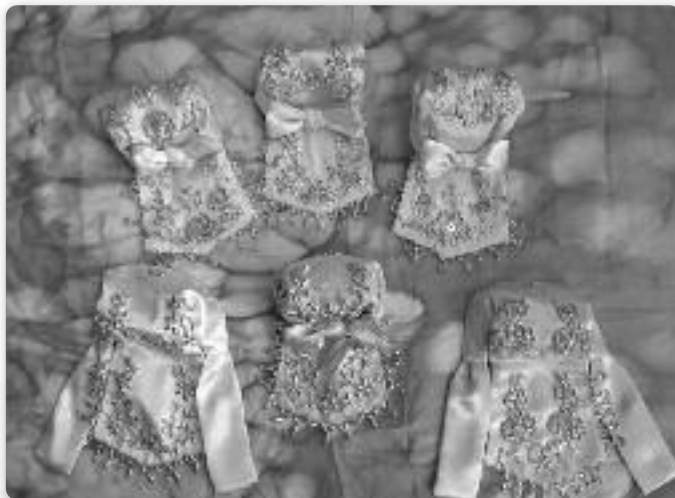
Я вироснул и вше исте:
зос своїм ше кольчком шкрабе
зарил сом ше до работи,
цо ми придзе — шицко грабєм.
З тварду дзеку ше лєм сперам
же бим не бул и я збити,
алє не мож, бо крєв пию
заш лєм исти паразити.

Так тисячи роки прєшли
и ми у тим уж ужити,
алє нашо думки лєца,
широм швета су розвити:
"Крєв нам за крєв нашу дайце
швидко, швидко, понагляйце,
бо зме вас по гагор сити,
страшни, гладни паразити!"

3 Митро Надь: *Бакарни дзєл за Дунайом, редактор Дюра Папгаргаї, Руске слово, Руски Керєстур, 1967., 19. бок*

4 Митро Надь: *Бакарни дзєл за Дунайом, редактор Дюра Папгаргаї, Руске слово, Руски Керєстур, 1967., 11. бок*

ОЧУВАЙМЕ ФИТЮЛУ

У моїм родимим валалє зоз рускими жителями, Петровцох, людзе од вше любели и чували своєю обичаї и традицию.

Дараз то бул вельки валал полни парастох хтори зоз любову обрабляли вельки и плодни хотар, майстрами хтори зоз койчого знали направиц шицко потребне за живот на валалє, а цо найзначнейше, бул полни зоз младима хтори учели од старих и шицко чували и почиговали.

Валалски жени не заоставали за хлопками у роботы. Помогали им у полю, тримали обисце, ховали дзеци, сад-

зели заграду, старли ше о статку, а кед им остало дакус шлебодного часу, хасновали го так же предли, ткали и вишивали.

Давно сом пошла зоз валалу, алє ище вше добре паметам прадки хтори ше отримовали по обисцох, на хторих ше сходзели млади. Паметам и бали хтори були барз нащивени и облюбени медзи Петровчаняма, а на нїх ше млади невести и дзивки викруцали у габових або плишових сукных, а под сукнями стали богато шлинговани закрохмалсни белни. На глави младих женох вше була найкрасша фитюла.

Часто сом роздумовала о женох чийо вредни и схопни руки знали направиц таку красоту. Медзи найпознатшима у тедишнїх Петровцох були то два жени - андя Ганя Горнякова (Кломферова) и андя Блаженка Рагайова. Бешедовала сом зоз нїма и вони два ми указали кельо любови и сцерпезлївосци муши мац жена же ви виробела фитюлу.

Од дзєцинства сом любела вишивац, шиц и шлинговац, та сом ше припатраюци на нїх научела вирабляц фитюлу. Нажаль, видзи ше ми же така карсота препадне навше. Нешкайши часи иншаки,

иншака мода и потреби, а фитюли ше не маю дзе ношиц, заш лєм вона символ нашого народного облєчива и традициї и не було би добре кед би фитюла нестала зоз наших домох. Майме ю и зачувайме ю у доме гоч як сувенир, гоч на глави бабки пооблєсканей до женского облєчива, бо фитюла символични знак обставаня рускей националней свидомосци на глави нашей жени. Кед маце дома даєдну стару очкодвану фитюлу, принєше ю же би ше оправела и блїсла як дараз у шицкей своєй краси.

Анєлка Костелник

СТАРИ ФОТОГРАФІЇ

Куд "Осиф Костелник" зоз Вуковару од початку снованя активно наступал зоз велїма танцями на рижних манифєстацийох. През танєчну секцию прєшли велї генерациї. У нешкайшей Новей думки маме нагоду видзиц першу поставу танєчнїкох. По бєшєди Звонка Гайдукового, хтори нам уступел фотографию, вона настала у Миклошевцох 1970. року.

На фотографии ше находза:

стоя: Олена Папуга, Златко Мудри, Весна Хайни, Желько Мудри, Невенка Бєсерминї и Владо Кираль
куча: Оленка Сєгєди, Ана Сєгєди, Кирил Гайнал, Маня Канию и Любка Папуга

лєжа: Звонко Гайдук и Саво Арсич

Любица Гаргай

ДАКЕДИ БУЛО...

Човек по свој природи любопитливе створене, цо значи же го шицко коло нього цикави и же сце шицко видзиц и дознац скорей од других. Кед до валалу пришла нова вистка, вона ше преприповедовала од уха до уха и каждому була нова, як кед би ше скорей даскельо хвильки трафела, гоч була дзекеди стара и даскельо мешаца, та и роки док не сцигла зоз далского швета, од места трафяня по место слуханя.

Же би то вецей не було так, пейдзешатих рокох прешлого сторочя у нашим валале постарали ше браца Осиф и Петро.

Осиф бул барз любопитливи человек, шицко го цикавело и любел видзиц койцо вельо скорей шицких.

Понеже остал млади гдовец зоз троїма дзецми, старал ше о нїх як могол. През свой живот бул и барз любопитливи, та так ведно зоз своїм братом, кед чули же у шведе видумана шкатулка хтора бешедуе, подумали же би не було згорше набавиц таку шкатулку и на тот способ буц у тим спред шицких, не лем у валале, але и у околіску.

Надумане им ше неослуга и зисцело.

Тота шкатулка хтора мала моц же би бешедовала и же би преношела висти на далеско волала ше транзистор. Вона ше состояла зоз антени хтору требало барз високо утвердзиц, потим од длугокого бакарного дрота и на концу шкатулки хтора у хижи бешедовала.

Петро мал у заднім дворе при летним хлїве барз груби

и високи багрен на хтори ше не бал попендрац, прето пошол тоту антену притвердзиц на сам верх того багрена и отамаль спушел длугоки бакарни дрот на жем, хтори потим през задні щит прецагнул на пойд и потим го през дзирку на падлашу предрилел до прикдета и скапчал зоз шкатулку хтора продуковала глас.

На тот способ им було оможливане же би преїг тей шкатулки скорей шицких чули висти зоз швета.

На таки способ преїг транзистора чули и то то же там дзешка далеско постої и богата жем хтора ше вола Америка и же ше там може вельо пенєжи заробиц и барз швидко постац богати человек.

Тота вистка им випатрала прицагуюца, медзитим на ню ше баржей заквачел Осиф и почал нагваряц Петра же би вони двома требали там пойсц робиц и там нашвидко вельо долари заробиц и постац богати, а зоз тим би и їх дзецом було вельо легчейше у живоце.

Петро мал дома жену, тройо дробни дзеци и кус жемочки, та му така задумка не падала ані на розум. Осиф, медзитим, теди бул уж гдовец зоз троїма, уж пристановенима дзецми, та подумал так же би було добре там пойсц и там робиц и заробиц, и жиц як пан.

Окрем того же увидзи швета и добре зароби, гу тому же од того заробеного будзе добре и його уж пристановеним дзецом, бо кед там зароби и будзе и им посилац, та им з тим помогне, и будзе им добре.

Надумане и витворел у пракси, вжал дакус ушпоровани пенєжки, подацо попредал, дакус пожичел, та гайд на далеску драгу, до Америки. Ша там зароби, та враци длуство.

Рушел вон так по Европи, пошол презнаваюци ше там дзе ше застановяли кораблі хтори вожели до далескей Америки.

Вожели ше вони на тим кораблю по Америку, кельо сом по приповедкох чул, цали еден мешац.

Кед там сцигол, Осиф задумовал же там будзе робиц даяку паньску, легку, а добре плацену роботу.

Кед зишли зоз корабля и кед ше дакус одпочинули, були одведзени пред дзиру цо водзела до рудокопу.

Кед сцигли и тоти цо их там одведли, почали им на уходу до рудокопу дзелїц лопати. Осиф ше на то то кратко озвал гу лопати хтору достал до рукох «Я це зохабел там далеско дома, а ти ту сцигла скорей одо мнє».

Робел вон так там од пондзелку, а понеже потрошел пенєжи, а плаца ше там дзелсла каждой соботи, вон у другей половки тижня набрал едзенья и пица на борг, з тим же на соботу док достае плацу то то виплаци и же убудуце вецей не будзе так робиц, але же муши и ушпоровац же би и дому своїм дзецом дацо послал.

Преходзели му так там тижні, а йому не пошло од рук же би ушпоровал же би и дому дзецом послал, але длуство од купованя на борг лем росло и росло.

Кед тамтеїши власци видзели же хто яки роботник и хто ше там як справуе, ед-

ного дня таких як цо бул спомнути Осиф америцки власци позберали, спаковали их до празного кораблю хтори потим послали до Европи, до Англиї.

Кед их у Англиї випаковїовали зоз кораблю, гварене им же тераз оталь можу кадзи лем сцу.

Понеже Осиф у Америки нїч пенєжу не ушпоровал, не могол нїкадзи. Остала му лем една можлівосц, а то то та же би написал дому дзецом писмо же би му послали пенєжи за дагу же би ше могол з Англиї врациц до валалу.

Вон так и направел.

Кед ше врацел до валалу, преостали роки живота препровадзел безцильно отлукаючи ше од дзедка по дзедко.

Петро, хтори цалого живота так повесц не одходзел з валалу, и далей задовольни през дзень орал и копал свою жем, и далей вечарами слухал новосци преїг древеней шкатулки хтора приповедала. Кед уж попристановял свойо дзеци, як цо ше у живоце шмело пендрал по багреновим древе кед требало на його верху намесциц антену за шкатулку, преїг хторей слухал найновши висти зоз швета, так ше шмело попендрал и на орех же би го отресол.

Ані себе не могол подумац же у тей хвильки, док ше будзе пузац по здирветих орехових конарох, же би цо леспше позбивал плоди ореха, придзе його кончина на тим шведе, односно власна шмерц на жеми, под одчакнутим здирветим ореховим конаром.

Желько Гаргаї

ХАРАКТЕРИСТИКИ И ЧАСЦИ ЖЕНСКОГО НАРОДНОГО ОБЛЕЧИВА У ДРУГЕЙ ПОЛОВКИ 20. ВІКУ

У другей половки 19. віку ведно зоз розвойом индустриї и масовного продукованя предметох за хаснованє почало ше трациц традиційне народне облєчиво. Теди, у Войводини, робно-пенєжни одношеня предзераю на валал и валалске жительство ше вше вецей обраца купованю готових тканїнох и додаткох за облєчиво. Народне облєчиво барз подобне медзи собу. Тенденция же би своєю постояце святочне облєчиво вецей розвили и прикрашели творяци так специфични стил облєчива зоз етнічними характеристиками при векшини етнічних ґрупах у Войводини почина по Першей шветовой войни. Тот процес паралелни зоз процесом напуцтованя традиційного облєчива, хторе на войводянским валале цеком 20. віку преходзело през даскельо фази и облапяло два до ґри ґенерації. Трансформация почина зоз препенку одношеня гу традиційному облєчиву хторе, же би ше отримало, не лєм же би ше требало продуковац з векшей часци у домашнім виробництве, але и же би його хаснованє мало значенє у каждодньовим живоце заєдніци, же би ше розвивало и трансформовало у

складзе зоз препенками знука тей заєдніци. Покля го ноша шицки члени дружтва, народне облєчиво мало їх идентитет у микрозаєдніци. З препенку животних условийох на валале, народне облєчиво траци своєю традиційни форми, окреме у каждодньовим живоце, дзе ношитель прешлих традиційох оставаю ище лєм старикове на валале. Стредні ґенерації затримую ище лєм дзепоедну часц народного облєчива у каждодньовим облєканю, а цаловкупне народне облєчиво облєкаю у святочних нагодах — до церкви, на швета або за обряди. Наймладши ґенерації цалком прилапою сучасни способ облєканя, а народне облєчиво характеристичне за їх край або валал облєкаю лєм за окреми нагоди як цо власна свадзба або даєдни други обичаї. Тенденцию напуцтованя народного облєчива провадзи и зявенє национального костюму, хтори, за розлику од народного облєчива, чия форма препенліва, стандардизовани и найчастейше настал з мишаньом вецей локальних вариантх народного облєчива, або то аж варианта зоз жеми матки. Святочне женске руске народне облєчиво своєю конечну форму достало цеком 1950-их и 60-их рокох, але сїй формованє започате под час Краљовини Югославїї. Випатра же тот способ облєканя перше прилапела младша популяция, док старши жени ище вше ношели старши тип народного облєчива. Зоз своїм цалосним формованьом, дзе визначени пас жени, а долня часц цела широка, руске женске народне облєчиво спада до ґрупи среднеевропейских народних облєчивох пасового типу. Тот способ облєканя Рускинї нешка наволоу - рус-

ки шмати. Тото народне облєчиво ше розвивало и меняло, же би свой верх, констатує Мирон Жирош, дожило 60-их рокох 20. віку. Праве пейдзешати и шейдзешати роки час кед, за нешкайши баби, а теди дзивки и млади жени, тото ище вше було звичайне облєчиво чийо правила ношеня вони строго почитовали. Рускинї, наволюци своєю найсвяточнейше облєчиво руски шмати, през народне облєчиво виражовали не лєм свой особни идентитет, але и своєю етнічне наслідство. Цо ище значнейше, святочне народне облєчиво мало и одредзени правила у вязи зоз невербалним визначованьом статусу женскей особи у заєдніци.

Руски шмати состоя ше зоз шлїдюющих часцох: долня кошуля, подсукні, блузна, сукня, фартух. Тоти предмети за облєканє можеме подзелїц на сподні шмати и верхні шмати. При целу ше ноши била кошуля з краткими рукавами, хтора досягає по половку сцегнох — подкошуля. Вкупно штири подсукні — сподні, зошити з билого памукового платна. Перша дакус попод колена, а остатні три провадза длужину и форму сукні, та су зложени до фалдох хтори богатши на задней часци цела, а напредку су дакус узши. При долнім рубцу су порубени зоз узку чипку. Шицки подсукні ше крохмалє же би ше сукні розширели. Як горня часц народного облєчива ноши ше блузна хтора цеком 1950-их и 60-их рокох найчастейше з билого сатину, але ше ноши и блузна истей фарби як и фартух и сукня. Блузна широка, длугих рукавох зоз манжетнами и капча ше на предку, а обовязно ше запасує до широкей сукні зоз

пасом. Горня сукня ше ранцує на исти способ як и подсукні — на задку фалди глїбши, док на предку менши. Фалди на преднім боку сукні узши прето же фартух, хтори ше вяже преїґ сукні, лєпше пада. Долня часц фартуха дакус заокруглених рисох, а на пасу є зложена до фалдох и ма пас хтори ше предлужує до пантліки за вязанє. На ногох ношели били ботоши и чарни лаговани ципели з капчу. Вжїме ше заруцує велька волняна хустка, хтора би ше мала складац зоз фарбу других часцох народного облєчива. Власи дзивки у святочних нагодах прикрашени зоз чарну блишову пантліку — баршоньом, док млади жени ношели фитюлу, а познейше хустку. Необкеруюци деталь була била накрохмалєна хусточка зложена на три конци, чийо конци були вишивани зоз билим або з вишивку у фарби платна од хторого и облєчиво. Хусточка ношена у лївей руки як даяка файта прикраски.

Виривок зоз кнїжки мр. Катарини Радисавлевич «Ношня бачванско - сримских Руснацох» (За Нову Думку порихтал Звонко Костелник)

POSTAVLJANJE GRANICA U ODGOJU, II. DIO

Što je važno imati na umu prilikom postavljanja granica u odgoju?

Kao što je već rečeno u prethodnom broju, najprije je potrebno utvrditi koje su to temeljne vrijednosti i pravila do kojih obitelj drži te ih jasno postaviti. Pravila i granice također trebaju biti jednostavne, konkretne i dobro objašnjene te ih treba biti manje dok su djeca mala. Neke od njih su: ne udarati druge, ne govoriti ružne riječi i sl. Neke granice se razlikuju ovisno o obiteljskom rasporedu, ali i dalje trebaju biti jasne i razumljive djetetu. Na primjer, ponašanje za stolom, vrijeme za spavanje, pospremanje igraćaka ili svoje sobe, koliko je dugo djetetu dopušteno gledati TV ili igrati igrice itd.

Sljedeća važna stvar u postavljanju granica je dosljednost. Roditelji se često ne drže granica koje su postavili kad je situacija drugačija od uobičajene (ako je vikend, praznici, ili prijatelj dođe prespavati, ili pak ako nemaju vremena ili volje da budu dosljedni). Ako ste dosljedni, dijete će znati da se o granicama ne može pregovarati bilo kad i bilo gdje. Iako je ponekad moguće biti fleksibilan, ako dijete navede pravi argument. Time djetetu pokazujemo da uvažavamo njegovu mišljenje. Kad se roditelji dosljedno drže granica i posljedica koje su postavili, djeca lakše uče poštovati druge, imaju bolju samokontrolu, razvijaju sposobnost tolerancije na frustraciju i preuzimaju odgovornost za svoje postupke.

Prilikom postavljanja granica bitno je da nas dijete čuje i razumije, stoga je najbolje spustiti se na njegovu visinu, pogledati ga u oči i jednostavnim i jasnim rječnikom reći što se od njega očekuje. Na primjer, prije odlaska u trgovinu dobro je dogovoriti se s djetetom što će se točno kupiti kako bi se izbjegla njegova zahtijevanja da mu se kupe stvari koje tamo ugleda. Tako

se možemo uvijek pozvati na dogovor i držati se toga. Ako dođe do pokušaja probijanja ove granice, važno je mirnim tonom djetetu reći „ne“ ili mu odvratiti pažnju.

Važno je da pravila uvijek slijede one posljedice koje je roditelj odredio: pozitivne, ukoliko je dijete učinilo nešto dobro, te negativne, ukoliko je prekršilo pravilo. Ne treba obećavati ili prijetiti nečim što ne možete ispuniti. Djeca vrlo brzo nauče kad njihovi roditelji doista misle ono što govore, a kada ne. Roditelji često ne budu dosljedni. To djetetu govori da može nastaviti s neprihvatljivim ponašanjem. Granice treba postaviti sa što manje negativnih emocija jer je tada manja vjerojatnost pojave dječjeg prkosa. Naime, djeca reflektiraju naše emocije, i pozitivne i negativne.

Kad god je moguće treba zahtijevati ponašanja koja želite da dijete ponavlja, umjesto da se naglašavaju ponašanja koja ne želite. Na primjer, ako želite da vam dijete pomaže u kućanskim poslovima, možete mu reći: „Ti si tako dobar pomagač. Čim zajedno pospremimo stol, moći ćemo se igrati.“ Time ste postavili granicu koja se sastoji u tome da se nećete igrati s njim ako vam ne pomogne. Dobro postavljene granice usmjerene su na pozitivan ishod djetetove suradnje te ih treba postaviti kao obećanje, a ne kao prijetnju.

Uspostavljanje discipline

Disciplina je usko vezana uz postavljanje granica jer granice predstavljaju okvire unutar kojih se disciplina provodi. Ona predstavlja proces učenja djece kako slijediti pravila. Dijete uči putem posljedica koje slijede iza određenog ponašanja, a one mogu biti pozitivne i negativne. Iako se disciplina uči na mnogim mjestima u kojima dijete boravi, poput vrtića, škole, crkve, vr-

šnjaka, najveća je odgovornost na roditeljima. Način na koji roditelji nastoje uspostaviti disciplinu svog djeteta, ovisi o njihovom roditeljskom stilu. U članku o adolescenciji već su opisana tri najčešća roditeljska stila: autoritarni (čvrsta kontrola, bespogovorni autoritet), permisivni ili popustljivi (malo pravila kojih se ni roditelji ne pridržavaju, udovoljavanje djetetu), te autoritativni ili demokratski (jasna očekivanja od djeteta, podrška i ljubav).

Tehnike discipliniranja

Odabir odgovarajuće tehnike pomoću koje ćemo disciplinirati dijete ovisi o njegovoj dobi, njegovom temperamentu, vrsti neprimjerenog ponašanja te o roditeljevom stilu odgoja. Roditelji uvijek trebaju uzeti u obzir djetetovu dob jer djeca tek nakon 3. godine postaju sposobna razumjeti i slijediti pravila. Iako se prilikom discipliniranja mogu koristiti nagrade i kazne, kazne nisu uvijek najbolje rješenje. Naime, one djeluju samo kratkoročno, onda kad se neprihvatljivo ponašanje pojavilo. No, dijete dugoročno neće nešto iz njih naučiti. Istraživanja su pokazala da je najbolje koristiti umjerene kazne, poput verbalnog ukora (ali bez vikanja) te tzv. „time-outa“ (kutka za smirivanje). Također, pokazalo se da pohvale i pozitivne reakcije, poput zagrljaja, u početku nisu pretjerano učinkovite, no gledano dugoročno, osnažuju odnos roditelja i djeteta te dovode do sve češćeg poželjnog ponašanja, a sve rjeđeg nepoželjnog.

Neke tehnike kojima ro-

ditelji mogu disciplinirati svoje dijete:

1. Nagradite poželjna ponašanja — umjesto da uzimate djetetova poželjna ponašanja zdravo za gotovo, obratite više pozornosti na njih i pohvalite ih kad se ponašaju na primjeren način; djeca kao i odrasli vole priznanje da nešto čine dobro, što ih potiče da takvo ponašanje ponove.

2. Otklonite potencijalna iskušenja — budući da su djeca znatiželjna i žele istraživati svijet oko sebe, bilo bi dobro da im se iz okoline maknu predmeti i sadržaji za koje ne želite da ih diraju.

3. Preusmjerite im pažnju — ako dijete ne miče pogled s nekog objekta ili ga dira, najbolje je mirno reći „ne“ i maknuti dijete iz takve situacije ili mu preusmjeriti pažnju na nešto drugo.

4. Koristite „time-out“ ili kutak za smirivanje — ova tehnika može biti vrlo učinkovita kod male djece: djetetu koje baca stvari, udara i sl. treba objasniti zašto je takvo ponašanje neprihvatljivo i odvesti ga na unaprijed određeno mjesto za pauzu kako bi se maknulo iz situacije koja ga dovodi u iskušenje i smirilo. To mjesto može biti stolica u udaljenom kutu sobe, stepenica ili kutić za razmišljanje. Dovoljno je da tamo dijete ostane nekoliko minuta, obično onoliko minuta koliko ima godina. Treba paziti da se ne pretjera jer tada dijete može zaboraviti zašto je uopće tamo odvedeno.

Helena Timko, mag. psych.

DAN PLANETA ZEMLJE

EKOLOŠKE NAVIKE U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU KOJE SVI TREBAMO PRIMJENJIVATI

Onečišćenjem okoliša, nesavjesnom potrošnjom prirodnih resursa, odbijanjem reciklažnih djelatnosti ljudi su najveći protivnici planete na kojoj žive. Kako je 22. travnja Dan planeta Zemlje, odnosno datum na koji se svake godine od 1969. želi osobito istaknuti važnost ekološki osviještenog ponašanja, donosimo vam nekoliko malih tajni iz svakodnevnog života pomoću kojih i vi možete doprinijeti očuvanju jedinog nam planeta i ugodnog života na njemu.

Od 1969. godine u svijetu se obilježava Dan planeta Zemlje, dok su Hrvati s obilježavanjem krenuli dvadesetak godina poslije. Tako se 22. travnja svake godine nastoji probuditi svijest o zaštiti okoliša i očuvanja povoljnih uvjeta za život na našem planetu. Često se stvaraju negativne konotacije kao rezultat ekološki osviještenog ponašanja te nastoji prikazati 'Zelene' kao neradničku udrugu koja se zalaže za spašavanje dupina. Ipak, uz samo malo razmišljanja i nimalo truda, svi možemo doprinijeti čistijem i zdravijem životu u svome okruženju. Kroz nekoliko primjera uvjerit ćemo vas da je tomu tako.

1) Bankomat i plaćanje računa

Umjesto da svaki put uzimate papirić na kojem stoji izvješće o stanju računa, dovoljno ga je pogledati na zaslonu. Inače imate previše papira po džepovima i torbicama te vam ne trebaju dodatni

Studenti čiste plažu na Pelješcu. Foto: RIT Croatia

koji, obzirom da podatke možemo vidjeti na ekranu, postaju beskorisni. Istraživanja u SAD-u pokazala su da se svake godine sve više opterećuje industrija papira, između ostalog radi cirkulacije, zapravo beskorisnog papira. Osim toga 2l. Stoljeće je pa račune za mobitel i slično možete plaćati isključivo elektroničkim putem.

2) Čaša vode za pranje zubi

Često u američkim filmovima možete uočiti kako neki junak koji pere zube koristi samo jednu čašu vode, koja stoji uz umivaonik. To nije slučajna ili izuzetna situacija, već je to dovoljna količina vode za spomenutu higijensku radnju. Naime, već se u vrtićima u SAD-u djeca poučavaju kako će sve ribice uginuti ako budu nekontrolirano puštali vodu dok se umivaju i peru zube. Mi imamo čistu i dovoljnu količinu pitke vode na slavinama. Nemojte da je ponestane!

3) Ne bacajte svugdje žvakaće gume - ptice umiru od njih

Kako ptice konstantno oko ključaju u potrazi za hranom, tako im se često događa da naiđu na odbačene žvakaće

gume. Obzirom da im to previše nalikuje na hranu, one ih pokušavaju progutati. U tom procesu žvaka im se lijepi za kljun te zbog toga polako umiru.

4) Kada perete ruke na javnom mjestu, prvo ih dobro otresite

Još jedna stvar na koju bi trebalo obratiti pozornost kada perete ruke na javnom mjestu (pretpostavljamo da kući ruke nakon pranja brišete ručnikom) jest kako ih osušiti. Ako ruke protresete desetak puta iznad umivaonika nakon pranja, trebat će vam svega jedan ili dva lista ubrusa da ih posušite. A ne čitav snop.

5) Ne uzimajte nepotrebno puno plastičnih vrećica u dućanima

Ako ste krenuli u shopping pa ste neku sitnicu kupili u jednom dućanu pa još jednu u drugom, ne morate za to uzeti dvije velike plastične vrećice. Napomenite prodavaču da već imate jednu te da ćete u nju staviti obje stvari. Kada je riječ o dućanima mješovite robe tu se već dulje vrijeme plastične vrećice napaćuju, što je svakako umanjilo potrošnju

ovih teško razgradivih materijala. No, ako vam i nije žao dati svaki puta 30 lipa za vrećicu, pokušajte više puta koristiti istu iz ekoloških razloga.

6) Papir za pečenje

Još jedna stvar koju možete koristiti više puta jest papir za pečenje. Ako sami rijetko posjećujete kuhinju, upozorite ukućane da nije nužno svaki puta baciti papir na kojemu je nešto pečeno. Uz malo pozornosti isti se može koristiti i 5 do 6 puta.

7) Ne morate automobilom ići u pekaru koja je 350 metara udaljena od stana

Osim što ćete se kratkom šetnjom razgibati, doprinijet ćete smanjenju emisija

ispušnih plinova. Možda vam se čini zabavno provozati automobilom do dućana ili pekare koji su udaljeni svega par stotina metara od kuće. Međutim, drugi put kada to poželite učiniti, razmislite o beneficijama koje ćete vi, ali i okoliš, dobiti time što ne upalite automobil za tu kratku relaciju.

Također biste mogli biti nemotorizirani te upotrijebiti bicikl za duže relacije, ali tu široku temu ovoga puta nećemo otvarati.

8) Misli globalno, djeluj lokalno

Na kraju vas nećemo upozoravati na neke opće zakonitosti o kojima se dovoljno govori, poput toga da ne treba posvuda bacati otpad, odnosno da ga treba

odvajati obzirom na sastav. Ako ne skupljate boce koje su povratne, odvojite ih te stavite pokraj koša za smeće. Možda ćete na taj način nekome omogućiti dnevni obrok, dok vas istovremeno takva gesta neće ništa koštati.

Samo malo razmišljanja i nimalo truda dovoljno je da date svoj doprinos očuvanju okoliša. Nemojte misliti da vaš doprinos nije bitan ili dovoljan te da netko drugi treba razmišljati o zaštiti okoliša. Zna se da je dugogodišnja parola ekoloških udruga 'misli globalno, djeluj lokalno'. Ona sve govori.

Preuzeto s interneta Vera Pavlović
<http://www.srednja.hr/>

ЧИ КОЗАРСТВО МА ПЕРСПЕКТИВУ?

Араз скоро każde газдовство мало козу, як ше гвари у народзе, «краву за худобних». З часом козарство було покус занедбане, а коло кожного млека и мяса зложели ше велі негативни стереотипи. Медзитим, з оглядом на вельку економску кризу, остатні дзешець роки козарство доживує свой препород. Вше векше число малих польопривредних газдовств одлучує ше за хованє козох, продукованє кожного млека и сира.

Єдно з ніх то и газдовство Нади и Бранка Батаковичових з Миклошевцох, котри роботу зоз козами почали як потребу, а познейше ю претворели до прибутковой діялносци и недавно зареєстровали фамелийне польопривредне газдовство. Нашивели зме их на їх фарми и опитали зме ше Нади о початках роботи:

— Почали зме цалком неплановано. Унучка була барз хорйовита, мала части проблеми зоз диханьом, алергій, та нам совитовали же бизме пробовали зоз кожим млеком. Купели зме першу козу, после ней ище три, попачела ше нам тота робота и помали зме почали додавац. Зоз козами робиме уж шейсць роки и по нешка маме коло 60 кози и 70 коцата.

Коза не виберна животиня, може поссц шицко и вигнана на випашу легко себе находзи єдзене. Але гоч не поглядус вельо уваги, роботи коло козох єст од рана до вечара.

— Кед дацо любиш, вец ци и робота не чежка, — гвари Нада. — Як и при каждей домашней животині мушиш рано стануц, нападац, накармиц, подоїц. Окреме чежко кед приходзи час окоту, бо ту мушиме мерковац и помагац козом. Векшу часц роботи коло козох обавя супруг Бранко, а я помагам при доєню и правим сир.

Тарговец по фаху, Бранко Батакович швидко зрозумел же у економскей кризи черанє роби найлепши виход зоз чежкой ситуациі. На таки способ, гвари вон, газдовство котре не ма ані ютро жеми, може добре функционовац. Коцата меняю за кукурицу и шено, а млечни продукти предаваю.

— Кед би ми дахто скорей дзешаць роки повед же ше будзем занімац зоз козами, лєм бим ше нашмеял, — весело гвари Бранко. — Випробовал сом

Бранко Батакович з унучку Ребеку при козох

у живоце койцо: мали зме тарговину, пекару, тримали зме кафич. Але ніч ме так не змирує як робота коло козох. А окреме кед их виженєм дополадня на випашу, припатрам ше на ніх, слухам як ше озиваю. У тим находзим свой нукашні мир и задовольство. Початок роботи бул як и кажди початок — чежки. О козох зме не знали ніч, а од ветеринарох не було вельо помоци. Помагали нам людзе котри сами тримаю кози, а найвещей информации зме находзели на интернету.

Исную одредзени докази же кози були перши животині котри чловек хасновал за продукованє млека. Коже млеко спада медзи найздравиш поживово продукти, богате є з бильчками високого квалитету, витаминами и минералами. Од своїх козох у сезони Батаковичово доставаю коло 80 литри млека дньово. Цо ше не преда, прерабляю до сира.

— Найвекши проблем спочатку бул пренайсц купцох за млеко и сир — гвари Нада. — Спочатку ше досц сира роздавало, кед зме ишли до госцох ношели зме покоштовац. Помали ше то преширело, пречуло за нас и нешка маме стабилне коло муштерийох и за млеко и за сир. Найгледанши сир тварди окурени, а коло того правим и други файти: зоз цеском, петрушку,

червену папригу, слунечніковима и бундавовима магочками, з орехами, маслинами, сладки сир и други. Хто як люби и наручи так и правим.

Зоз свою продукцию по количестве не можу конкуровац вельким продукователем. Зазначую же на нашим подручу нет вельо одхвойовачох козох, а на жупанийским уровню не постої здруженє козарох, та нет ані интересу вельких млекарных за одкупйованє кожного млека.

Гоч укладаня у козарстве релативно невелики, кед ше планує робиц озбыльно вец треба и озбылни инвестиції. Прейг Општини Томповци, котра шорово організує преподаваня за мали польопривредни газдовства, вошли до програми Руралного розвою и маю шанси достац державну субвенцію. Добити пенєж планує вихасновац за купованє жеми, будованє хлівох, а найвекша их мрия то невелики салашик у хотаре. Батаковичово видза будучносц у козарстве: єден од їх синых планує остац з німа на фарми и предлужиц роботу родичох кед же ше успишно зложа условия. Не боя ше роботи, уча ше на власних гришкох и люцких успишних прикладох и зоз оптимизмом патра напредок. Пожадайме им успиху и най ше им мрії витворя.

Леся Мудри

ШЛІВКОВА ПАЛЕНКА У ЖИВОЦЕ ПЕТРОВЧАНЬОХ

Того року яр ше попо-нагляла же би цо скорей заменєла жимску шмату природи. Праву жиму зоз нїзкими температурами и вельким шнігом зме анї не мали, та зме зоз благей жими ускочели до кус цеплейшей яри як цо то звичайно. Но заш лєм же би шицко було кельо-тельо по порядку, як у природи и треба буц, постарал ше марец зоз раншима мразами. Яр и єй цеплота сцигли кус вчашей як звичайно и виволали овоц най цо скорей руши зоз квицом и ожелсньованьом.

Вчасни сорти брескиных, кайсох, черешных дали ше до квица, а най би шицко було по порядку постарали ше марцовски мрази и велю овоц за даскельо рана зоз 2 до 3 ступні спод нули ришели тогорочних плодох. Но заш лєм, не попогляла ше шицка овоц. Познейши сорти квітла познейше, та принєшу красни плоди кед ше дацо неспредвидзене не случи. Медзи тоту овоцу цо познейше квітне при нас Руснацох барз значна шлївка, та єй слава Богу будзе и за маджун, слатке, до дунца, а вшелїяк и за найважнєйши продукт, а то єй велїчество паленка, у дакедишнїх часох барз значни продукт у кождим руским обисцу.

Фамелїї були векши, та було и вецей потреби за тим пицом, не було на вибор пица як цо пелинковец, коняк, виняк и подобне як цо ест ншка. Паленка и вино були два основни пица котрих ше хасновало у шицких нагодох през цали рок. Без палєнки не преходзели Велька ноц, Крачун, а поготов Кирбай, а вец ту були кресцини, винчання, хованя и други швета як и велї други нагоди, а знало ше попиц и так без

даякей окремей причини, бо єй смак и пах вше прицаговал людзох.

На кождим фалатку жеми дзе ше не могло посадзиц даяка друга рошлїна посажена шлївка, та гоч и до даякей меджи лєбо обали, бо приношели плоди котри ше хасновало на рижни способи. Кед ше уж видзело же шлївки добре зродза, жени у обисцу такой патрели же гевти перши и найкрасши треба позберац, пребрец и од нїх вариц маджун, слатке, а гевто друге най будзе за палєнку. Були то били шлївки, чарни кус познейша сорта, та били палєнково твардейша и познейша сорта котру жени дзєчне кладли за жиму до дунцу. Без огляду на яки ше способ шлївка рихтала за жиму и за цо сорта найбаржей одвитовала, за палєнку одвитовала кед ше шлївки позберало до кацох, чекал би ше одредзени час, два до три тижнї же би ком викиснул, односно най би пришло до алкогольного вреня и претваряна цукру до алкоголу, та би вец наступела найкрасша часц роботи зоз шлївку, а то печенє палєнки. Зберац не було легко. Були то яраши и менши фалати жеми дзе було покошене и дзе ше польо рихтало за зберанє шлївкох, але були то и места дзе тото шицко не було так легко, росло ту и койдзєяке чернє, покрива и подобне.

Саме зберанє углавним допадало бабом и дзєцом зоз обисца, бо хлопи найчастєйше мали другей роботи, було ту опечених пальцох на покриву и подобне. Кед ком дозрел, до роботи ше влапел газда. Перше требало пойсц порадиц казань, а у валале було три до штири казанї з

котрима ше пекла палєнка у цалим валале. Ридко хто мал свой власни, а тоти хтори мали и ходзели з нїма по валас радзели би ше з гевтима цо маю ком же кеди приду на шор.

Печенє палєнки у обисцу було дожице, як за старших котри не могли дочекац най пречури перша палєнка, так и дзєцом котри под казаньом пекли кромпї, младу кукурицу, а боме и сланїну, а вец и хлеб намакали з масцу котра чурела зоз сланїни док ше пекла, та цибуля и парадичи як шалата були права госцина. У дворе ше вше назберало досц людзох, од домашнїх, сушедових, пайташох, родзини, а боме и гевтих котри казань провадзели ту дзєшка з боку, же би не було же пришли нароком, але их пах новей палєнки прицаговал, та ше вше ту дзєшка нашли. Тоти вецейменей мешац днї цали валал пахнул за палєнку.

Наисце, була то потребна пожива бо человек треба же би го дацо рушело, як ше то мож вешелїц, а кус не попиц. И не лєм за вешелє, але и за хороти нет лепши лїк за жалудок од палєнки з попром, а кед дацо опухне розчухац, або приложиц облог звонка, а може и знука. Наисце, попиц палєнку мало свой окреми смак и дожице, но нажалє, не було добре кед ше поцагло кус вецей, бо вец зоварла крев та приходзело до звадох и биткох у доказованю своего права, а часто не прешли добре анї домашнї у обисцу кед газда любел кус вецей поцагнуц. Не було то у кождим обисцу надосц палєнки за цали рок, та гевти цо мали преїг своїх потребох згартали шумни пенєж за палєнку котру предали, а то вше ишло. По

обичаю, гевти хтори не мали свой шлївник лєбо випекли лєм даскельо казанї, на окремени способ любели ю попиц, та єй нїгда не мали надосц по нову.

Не любели то лєм хлопи палєнку, по бешеди нашого сушеда, бачика Денчия, котри ше там дзєшка трицетих рокох прешлого столїтия учел за байбера, так гварел "часто зме з майстром всоботу ходзели бритвиц по обисцох, та зме часто набегли на припиту газдиню розтрешених власох лєбо у подолку як ше плянта по дворе. Хлопи скривали палєнку од жєнох по брадлох и койдзєяких куцикох, але и жени од хлопох, а през лето им вше интересантне место за скриц бул руски пец, бо ше топело лєм раз до тижня кед ше пекол хлеб, а кед би газдиня забула за фляшку з палєнку, верце, було вшелїячини.

Нешка зберац шлївки нет хто бо бабох вецей нет прето же су завжати з другу роботу, а ту и мексички, турски и шпански серї и значнєйше цо робели Енрико и Есмералда як зберанє шлївкох, та ше не сцигне, а дзєци углавним на компютеру и бавя бависка. Ридко ше уж и палєнка пече, а и яки хасен, бо кед маце вецей як 50 литри мушице плациц порцию, а кед не плацице инспектор вам ю одвежне. А уж и смак палєнки страцел свою чаривносц, млади воля попиц пиво або коняк, виняк, пелинковец... Ище лєм дакеди влєце, кед ше у августу мешацу преїдзєце, мож чуц запах шлївкох котри гнїю на жеми у шлївнїкох котри ище невикерчени бо их нет хто позберац!!

Томислав Рац

ПОЧАЛА ТОГОРОЧНА ФОДБАЛСКА ЗМАГАТЕЛЬНА СЕЗОНА

ФОДБАЛ

Фодбалски клуб «Петровци» пририхтована за ярню часц першенства одпочал 28. фебруара. Одбавене приятельске змагане зоз фодбалским клубом «Митница» зоз Вуковару, зоз резултатом 3:0 за госцох.

Пеше змагательне бависко тей сезони одбавене у Томповцох зоз резултатом 3:1 за домашніх.

Потим, 13. марца ФК Петровци бавел у Свиняревцох у Купу и страцел зоз 2:1 од домашніх.

Фодбалска змагательна сезона за 2016. рок службово започала 10. априла.

ПРИЯТЕЛЬСКЕ МЕДЗИНАРОДНЕ ФОДБАЛСКЕ ЗМАГАНЕ

После дваццрочней паузи обновени вязи наших фодбалерох зоз подобнима екипами у Войводини, та на поволанку ФК зоз Бикич Долу одбавене приятельске змагане на фодбалским терену спортского центра «Стеван Бобаль». Мотивовани зоз добру нащивеносцу змаганя два ше екипи по законченю змаганя догваряли о предлужованю сотрудніцтва и врацаню госцована у Петровцох, у летних мешацох.

Дальши плани ФК Петровци унапрямени на фодбалске першенство хторе закончує 29. мая и пририхтоване мемориального турниру «Звонимир Маньош-Фриц» хтори ше отрима штредком августу мешаца, кед ше означи и значни ювильей фодбалского клубу, а то 70-рочніца од снованя фодбалского клубу у Петровцох. Теди би у Петровцох требали одбавиц фодбалске змагане и ветеране загребского клубу «Динамо» против домашніх.

Таня Гарди

ЛЕТНА ШКОЛА ОД 3. ПО 17. ЈУЛИЙ 2016. РОКУ У ОРАХОВИЦИ

Починаю пририхтована за Летну школу Русинох Републики Горватскей за основношколски и штредньошколски дзеци, у Орховици, у Дому Червеного крижа «Меркур», од 3. по 17. јулий 2016. року.

Будзе участвовац коло 140 школярох котри жадаю виучовац руски јазик, з местох дзе жию Руснаци и котри не маю можлівосци виучовац јазик у своіх штредкох.

Будзе ше виучовац мацерински јазик, литературу, историю, фолклор и музику. Преподаваче за руски јазик буду нашо учитеље котри уж роками робя у наших школох, а так исто и преподаваче за фолклор и музику

Од спортских змистох заступени шицки спорти, а на розполаганю и базен.

Летна школа отримусе ше з финансијну потримовку Министерства науки, образования и спорту Републики Горватскей.

Звонко Костелник

43. ПЕТРОВСКИ ДЗВОН

Централна манифестација култури Русинох у Републики Горватскей, 43. по шоре «Петровски дзвон», отрима ше од 03. по 05. јуний 2016. року у Петровцох.

Покровитель 43. «Петровского дзвону» Совит за национални меншини Републики Горватскей, а организатор Союз Русинох Републики Горватскей Вуковар и КУД «Яким Гарди» Петровци.

У рамикох манифестациі означи ше и:

- 185. рочніца приселеня Руснацох до Петровцох и Горватскей
- 180 роки од снованя грекокатоліцкей парохиі у Петровцох
- 45 роки «Новей думки»

Окрем рочніцох буду представени виданя кніжкох Союзу Русинох РГ и вистави експонатох и иконох у Етнографскей збирки.

У културней програми отримаю ше нашо манифестациі:

- Звичай рубаня майского древа
- Смотры музичней и фолклорней творчосци дзецох «Петровски дзвончок 2016»
- Смотры музичней и фолклорней творчосци Русинох Републики Горватскей «Петровски дзвон 2016»

Организацијни одбор

ГОСЦОВАНЄ ПЕТРОВСКИХ АМАТЕРОХ У ЗАГРЕБЕ

На поволанку Представителя рускей национальной меншини Городу Загребу Ириней Мудрого, 9. априла того року члени КУД «Яким Гарди» зоз Петровцох госцовали у Загребе. Окром драмскей секції, хтора ше зоз театралним фалатом Дюри Папгаргая «Два карти за Єрусалим» у режиї Томислава Раца представела загребскей публики,

присутни мали нагоду уживати у карси танцох хтори за публику порихтали члени танечней секції Дружтва.

Представитель рускей национальной меншини Ириней Мудри привитал госцох и дал слово председательки Союзу Русиных РГ Дубравки Рашлянин, хтора подзековала домашньому на приему и у даскелїх словох нагласела

Драмски фалат «Два карти за Єрусалим» Дюри Папгаргая за загребску публику

Информованє о кнїжки Миколи Папа «Страданє Руснацох у Отечественей войны 1991.-92.» у виданю Союзу Русиных РГ

же Союз окром аматеризму прешлорочного Союзозового проекту у друкованю вигледавацкей кнїжки о страданю Руснацох у Отечественей войны автора Миколи Папа. Редакторка кнїжки «Страданє Руснацох у Отечественей

войни 1991.-92.» гварела даскельо слова о ей формату, рамикох и самим виданю, наздаваюци ше же будзе можливосци порихтац єдно обсяжнейше презентованє тей кнїжки и у нашим главним городзе.

Вера Павлович

48. ДРАМСКИ МЕМОРИЯЛ ПЕТРА РИЗНИЧА ДЯДІ У РУСКИМ КЕРЕСТУРЕ

Того року Драмски мемориал Петра Ризнича Дядї, 48. по шоре, отримани од 15. по 23. април у Руским Керестуре, на котрим уж традиційно наступели и аматере зоз КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох.

Петровчанє ше керестурскей публики представели зоз представу Дюри Папгаргая „Два карти за Єрусалим“ у режиї Томислава Раца.

Петровчанє єдини зоз Горватскей котри стаємно од 2000. року участвую на меморияле и на таки способчуваю свой язык и культуру, цо за каждую похвалу вредним

аматером, бо тоти аматере не лєм глумя, алє и танцюю у своїм Дружтве. У представи глумя шесцero глумци и то векшином штредньошколци, а єст и дакус старших котри маю вецей искусства. Премиєра у Петровцох була 02. априла, а 09. априла були госци у Загребе. На меморияле у Керестуре було треце виводзенє тей представи.

У представи „Два карти за Єрусалим“ глумя Томислав Рац, Кристьян Медєши, Денис Гарди, Таня Гарди, сценографию обдумали Мирослав Лехолат и Златко Гарди, костюми Снежана Лехолат, за шветло задлужени Ми-

Таня Гарди достала припознанє за найлєпше одбавену улогу у петровскей драми на тогорочним Драмским мемориялу у Руским Керестуре

рослав Колбас, за музику и ефекти Владимир Дудаш Данко, а шаптакчи Блаженка Медєши и Миряна Токарски.

Таня Гарди достала награду публики за найлєпше одбавену улогу.

Звонко Костелник, проф.

